

POHJANMAAN MAANPUOLUSTAJA

N:o 3
Lokakuu
2020

Suojeluskuntalaispatsas, Vartiolinna 28.6.2020
Kuva: Jouko Liikanen

Merkittävä virstanpylväs!

Kuva: Puolustusvoimat

Paikallispuolustusharjoitus Kokkola 20. Sotilaspoliisikomppania ostoskeskuksessa vaarallisen henkilön kiinniottotehtävässä ja varusmiesotilaspoliisit loppusodassa. Esimerkillistä toimintaa nuorilta miehiltä ja naisilta. Joukko on valmiina kotiutettavaksi 16.9.2020. Sotilaspoliisijoukkueessa mukana kaksi vapaaehtoista naista, jotka yhdessä ylittävät 10 000 koulutetun naissotilaan rajan kotiutuessaan. Hieno ja merkittävä ajankohta. 25 vuoden aikana vapaaeh-

toisten naisten vuotuinen määrä on pysynyt suhteellisen tasaisena. Alkuinnostuksen jälkeen se asettui lähes 20 vuodeksi 350 - 400 koulutetun vapaaehtoisen naisen vuositason. Viimeiset viisi vuotta ovat olleet selkeästi nousevalla käyrällä. Hakijoiden ja palveluksen loppuun suorittaneiden naisten määrä on kaksinkertaistunut. Trendi on hyvä. Samalla kun palveluksen suorittaneiden miesten määrä on ollut laskusuunnassa, on kiistaton tarve saada koulutettua li-

sää vapaaehtoisia naisia. Vapaaehtoisten naisten palvelus on ollut sotaväelle yksinomaan positiivinen ilmiö. Korkean motivaation omaavat naiset ovat nostaneet myös miespuolisten palvelustovereidensa palvelusintoa. Naisia on koulutettu suhteellisesti enemmän johtajatehtäviin, mikä sekin on todiste korkeasta motivaatiosta. Varusmiespalveluksen myötä naiset ovat yhä enenevässä määrin hakeutuneet myös sotilasammattiin. Tänä syksynä kadettikoulun aloitti

ennätysmäärä naisia, lähes kymmenen prosenttia aloittaneiden määrästä. Myös sotilaalliseen kriisinhallintaan naiset ovat löytäneet tiensä, tosin tarve olisi huomattavasti suurempi. Asevelvollisuustyöryhmä tekee parasta aikaa työtään, eikä lähde ennakoimaan mahdollisia suosituksia. Sotaväen kannalta tilanne on helppo, se toimii voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tällä perusteella pyrimme saamaan entistä enemmän naisia varusmiespalvelukseen. Ta-

voitteena on edelleen kaksinkertaistaa naisten vuotuinen määrä. 2 000 naista vuodessa ei ole mielestäni epärealistinen tavoite. Tällä määrällä voimme kompensoida miespuolisten määrän laskua ja saada lisää naisia niin kriisinhallintaan kuin sotilasammattiinkin. Varusmiespalveluksen suorittaneilla naisilla on myös merkittävä välillinen vaikutus maanpuolustustahtoon. Tulevina perheenäiteinä ja yhteiskunnan vaikuttajina heidän kauttaan välittyy

yleisen asevelvollisuuden perinne ja merkitys tuleville sukupolville, ehkä jopa paremmin kuin miespuolisten kollegoidensa kautta. Nähtäväksi jää, miten asevelvollisuus kehittyy. Mikäli järjestelmä säilyy nykyisellään, uskon palveluksen suorittaneiden naisten määrän olevan seuraavien 25 vuoden jälkeen 30 000 - 40 000 välillä. Hieno kehityssuunta.

**Kenraaliluutnantti
Petri Hulkko
Maavoimien komentaja**

Reservin koulutuksen järjestelyt

Kertausharjoitukset ja Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset on järjestetty suunnitellusti 1. elokuuta 2020 lähtien. Harjoituksien toteuttamisessa otetaan huomioon valtioneuvoston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen antamat suositukset sekä Puolustusvoimien koronavirusepidemian mukaiset valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rajoitteet. Puolustusvoimat muistut-

taa, että harjoituksiin ei tule saapua sairaana. Mikäli reserviläinen tuntee olonsa sairaaksi, tulee hänen olla yhteydessä omaan aluetoimistonsa. Reserviläisen hakiessa vapautusta kertausharjoituksesta koronan perusteella, tulee hänen toimittaa lääkärintodistus käskyn lähettäneeseen aluetoimistoon.

Puolustusvoimat
puolustusvoimat.fi
info@mil.fi

Kuva: Jouko Liikanen

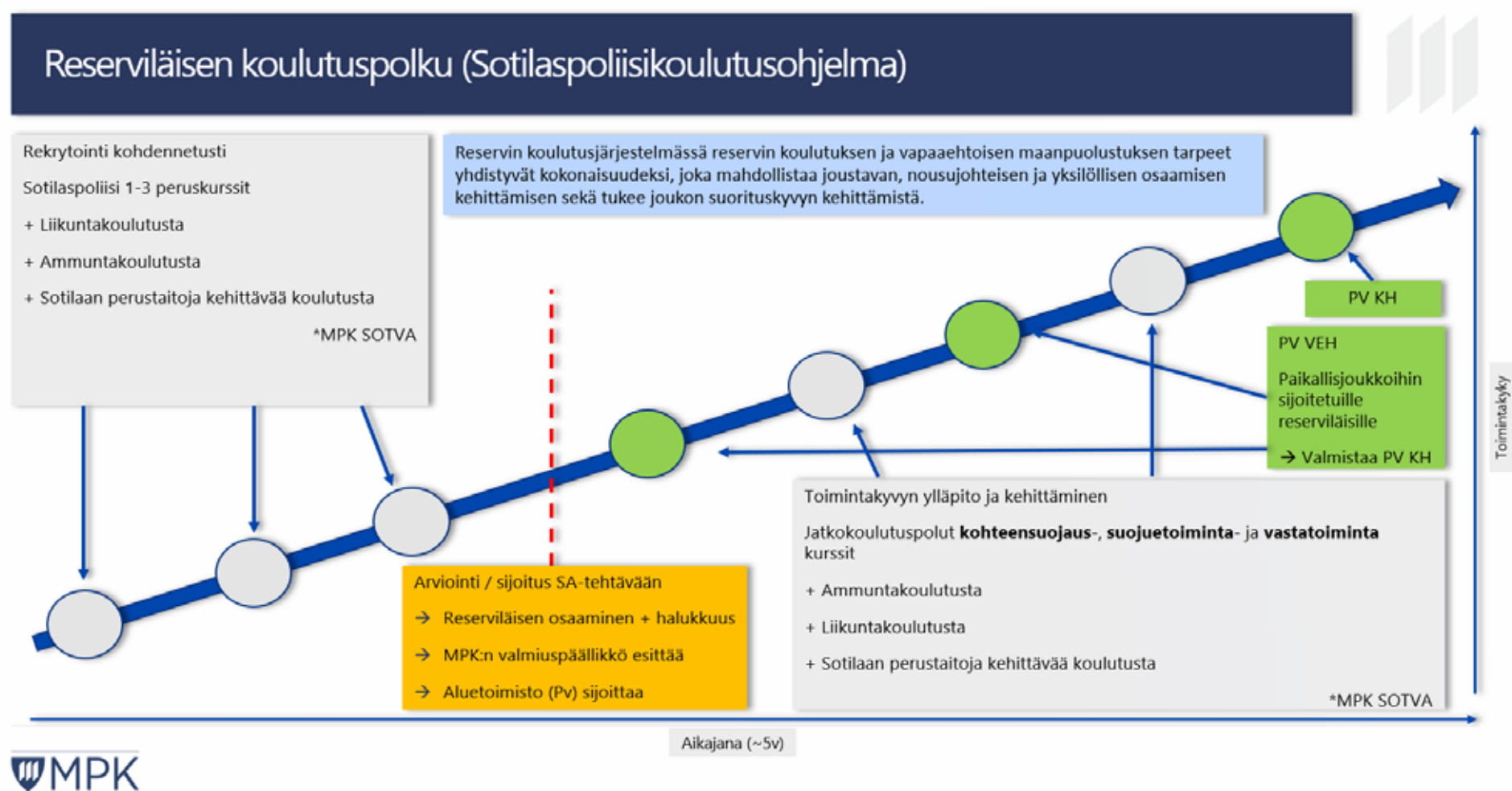

Asenteella yhteistyön merkeissä

Viime aikoina olen saanut todistaa reserviläiskentällä toinen toistaan hienompia tapahtumia. Ketteränä toimijana Pohjanmaan maanpuolustuspiiri on kyennyt toteuttamaan koulutusta poikkeusjärjestelyin koko kesän ajan. Isommassa mittakaavassa harjoitusputki saatiin käyntiin elokuun alussa Vaasassa järjestetyllä SOMMARÖ20-harjoituksella, joka tarkastettiin Pohjanmaan aluetoimiston toimesta. Kiitos ammattitaitoisten kouluttajien sekä hyvällä hengellä mukana olleiden kurssilaisten, harjoitusta oli ilo esitellä. Heti seuraavana viikonloppuna vuorossa oli ensimmäistä kertaa Vaasassa järjestetty Kesäyön marssi. Elokuun puolessa välissä Puolustusvoimat järjesti KOKKOLA20-paikallispuolustusharjoitukseen valmistavan harjoituksen, jossa MPK Pohjanmaan kouluttajat olivat mukana kertaamassa kouluttaen Keski-Pohjanmaan maakuntakomppanian osia. Elokuu huipentui Suomen Ilmailuliiton järjestämään Kauhava Air Show 2020 -päälentonäytökseen, johon MPK osallistui omalla panoksellaan **yhdessä** muiden reserviläisjärjestöjen kanssa. Syyskuu käynnistyi Kauhavalla toteutetulla HELA20-kotiseutuharjoituksella sekä Keski-Pohjanmaalla Puolustusvoimien järjestämällä KOKKOLA20-paikallispuolustusharjoituksella.

Olen onnekseni voinut osallistua jokaiseen edellä mainitsemaani tapahtumaan tavalla tai toisella. Yhteinen nimittäjä tapahtumissa on tekemisen meininki ja yhteistyö. Reserviläiset niin osallistujina kuin kouluttajina ovat olleet mukana esimerkillisellä **asenteella**, ja se on noteerattu useammalla taholla erittäin positiivisesti. Isompien kokonaisuuksien lisäksi yksittäisiä kursseja on kyetty järjestämään siten, että joka viikonloppu jossain päin pohjalaismaakuntaa on vähintään yksi koulutustapahtuma. Työni puolesta olen esitellyt MPK:n toimintaa niin harjoituksissa kuin sidosryhmien palaverissa. Voidaankin sanoa, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen suhteen puhaltavat varsin myönteiset tuulet.

Vähemmälle huomiolle lienee jäänyt taustalla tehtävä suunnittelutyö tulevan koulutusjärjestelmän eteen. Suunnitelmat etenevät erittäin hyvässä **yhteistyössä** Pohjanmaan aluetoimiston kanssa. Lähes vuoden pyöritetyt hahmotelmat tulevaisuuden koulutuksesta alkavat realisoitua. MPK:n Pohjanmaan sotilaallista valmiutta palveleva koulutus (SOTVA) tulee ottamaan ison harppauksen kohti johdonmukaisempaa koulutuskokonaisuutta vuonna 2021. Yksinkertaistettuna tämä tarkoittaa sitä, että MPK:n järjestämän SOTVA-koulutuksen painoarvo tulee nousemaan. Reserviläiselle tämä tarkoittaa johdonmukaisempaa järjestelmää. Osallistumalla MPK:n koulutukseen on mukana koulutuspolulla, joka tähtää sodan ajan sijoitukseen alueemme paikallisjoukoissa, unohtamatta jatkuvaa toimintakyvyn kehittämistä jo sijoitetuille reserviläisille.

Kuva: Esimerkki koulutuspolusta kohti sijoitusta paikallisjoukkoihin. Reservin koulutusjärjestelmä on ehyempi kokonaisuus, jossa MPK:n sotilaallista valmiutta palvelevan koulutuksen (MPK SOTVA) osuus kasvaa ja sillä pyritään tuottamaan kaikki alueemme reserviläisille toteutettava peruskoulutus. Tällöin sijoitetuille reserviläisille järjestettävissä Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa voidaan keskittyä esimerkiksi tilannetietoisuutta kehittävään tai muuten vaatimustasoltaan vaativampaan koulutukseen.

Loppuvuoden ja vuodenvaihteen painopisteenä on kouluttajakoulutus, jossa luomme edellytyksiä vuoden 2021 koulutustapahtumien toteuttamiselle. Lisäksi MPK Pohjanmaa järjestää reserviläisille fyysisistä toimintakykyä kehittävää- ja ampumakoulutusta. Vuoden viimeisen neljänneksen aikana on varmasti hyvä myös latailla akkuja ja muistella kulunutta vuotta. Ainakaan omaan muistiin ei osu yhtä tapahtumarikasta vuotta. Toivottakoon paremmin ennustettavaa vuotta 2021.

Asenteella eteenpäin,
POHMPP valmiuspäällikkö **Toni Puutio**

Kesäyön marssi – kenttäkelpoisuus testissä

Koronapandemian takia MPK:n tämän vuoden ensimmäinen Kesäyön marssi järjestettiin Vaasassa vasta lauantaina 8.8.2020. Jyväskylän vastaava marssi toteutettiin 15.8., Mikkelin 29.8. ja Tuusulan 5.9.2020. Marssireitit Vaasassa kuljivat illan hämärtyessä lähiympäristön vaihtelevissa ja merellisissä maisemissa.

Valittavissa oli kaikille avoin sarja ja reserviläisille suunnattu reserviläissarja. Avoimessa sarjassa marssimatkat olivat 10, 21 tai 42 km. Reserviläissarjassa tavoite oli marssia 21 tai 42 km:n taival. Tapahtumassa ei ollut ajanottoa, eikä virallisia sijoituksia jaettu. Kesäyön marssi on vuosittain järjestettävä hyvän mielen kävelytapahtuma, johon voivat osallistua kaikenikäiset ihmiset. Mukaan on lähdetty esim. työpaikkojen liikuntakerhojen muodosta-

milla kokoonpanoilla.

Varotoimenä koronaviruksen leviämisen estämiseksi kiinnitettiin huomiota turvaväleihin ja käsidesin käyttöön. Lähdötkin tehtiin porrastaen, ensin lähtivät kaikki 42 km:n marssijat klo 10-11 välillä, puoli-matkalaiset klo 16-10 ja kymppin kiertäjät klo 19-20. Lähtöpaikka oli Vapaudenpatsaan juurella kauppatorilla.

Suurin osa marssijoista oli osannut valita oikeantyyppiset ja testatut jalkineet suoritusta varten, ja kokeneimmilla reserviläissarjan osanottajilla oli jo oma-toimiset, kymmenien kilometrien harjoitusmarssit takana. Pohjanmaan reserviläisiltä on aikaisempina vuosina ollut edustus Nijmegenin Vierdaagse -marssilla, joten Vaasan Kesäyön marssi oli varmasti hyvää

kokemusta uusille marssijoille tähän jälleen ensi vuonna järjestettävään kansainväliseen tapahtumaan. Reserviläissarjaan osallistuneet olivat suorittaneet MPK:n Fyysinen toimintakyky -etäopiskelupaketin ennen marssia.

Kaikki oman matkansa marssineet saivat suorituksesta kunniakirjan, lisäksi 15 euron osallistumismaksulla katettiin kartat, vakuutukset ja reitin varrella tarjottu huolto.

Kesäyön marssi Vaasa toteutettiin tänä vuonna yhteistyössä Vaasan kävelyklubi ry:n, Vaasan Marssi-tapahtuman ja Lisää liikettä -hankkeen kanssa. Lisää liikettä -hanke on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK), Reserviläisurheiluliiton (RESUL) ja Puolustusvoimien yhteinen hanke.

Reserviläissarjan osallistujia valmiina 42 km:n koitokseen Vapaudenpatsaan juurella. Marsireitille mahtui paljon muutakin koettavaa kuin kovaa katukiveystä. Kuva: Toni Puutio

Aurinkoinen ja lämmin sää suosi marssijoita. Vettä ja energiapatukoita kului, ja rakot ilmoittivat turhan aikaisin olemassaolostaan. Kuva: Toni Puutio

Kuva: Jouko Liikanen

Vapaaehtoiset maanpuolustusyhdistykset esittäytyivät

Vapaaehtoinen maanpuolustus esittäytyi Kokkolan venetsialaistapahtuman toripäivässä ainoana yhdistysmuodon toimijana, mutta missä olivat muut?

Kokkolan venetsialaisten toripäivästä on tullut MPK:n Pohjanmaan maanpuolustuspiirin ja Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piiriin paikallisille aktiiveille säännöllinen tapahtuma. Uutena toimijana ja ensimmäistä kertaa oli tänä vuonna mukana Keski-Pohjanmaan Maanpuolustusnaisten ry:n edustus.

Uusi maanpuolustusyhdistys maakunnassamme kuuluu Maanpuolustusnaisten Liittoon ja sen Pohjanmaan piiriin. MNL:n toimintaperiaatteissa mainitaan: ”Maanpuolustusnaisten Liitto ry (MNL) toimii aktiivisesti ympäri Suomea. Tavoitteena on lisätä naisten maanpuolustustahtoa ja vahvistaa jäsenten henkistä ja fyysistä kuntoa. Liitto edistää turvallisuus- ja varustamistaitojen koulutusta ja kannustaa naisia koulutautumaan arjen häiriötilanteisiin ja poikkeusolojen tehtäviin.”

MPK:n, Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piiriin ja MNL:n yhteisellä esittelypisteellä ensimmäistä kertaa mukana ollut Keski-Pohjanmaan Maanpuolustusnaisten ry:n puheenjohtaja Helinä Jokitalo jututti ahkerasti paikalle pysähtyneitä ihmisiä, ja varsin moni nainen saikin häneltä MNL:n esitteitä ja tietoutta paikallisesta toiminnasta. –

Vanhoilla, sota-aikaisilla aseilla on pysäyttävä vaikutus; oli silloin aikoinaan, ja on tänäänkin, kun varsinkin vanhemmat reserviläiset jäävät muistelemaan omia varusmiesaikaisia kokemuksiaan.

On tärkeää päästä näyttäytymään ja tekemään toimintaamme tunnetuksi täällä kotiseudulla, olemmehan toimineet täällä vasta reilun vuoden, painotti Jokitalo. Yhteiselle esittelyteltalle oli viritetty ecoaims-ampumarata ja näytteillä oli myös kevyitä jalkaväkiasiaita sekä esitemateriaalia,

joista sai tietoa vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta, maakunta- ja paikallisjoukoista sekä reserviläistoiminnasta. Myös Pohjanmaan Maanpuolustaja -lehteä oli saatavilla.

Teksti ja kuvat: Jouko Liikanen

Keski-Pohjanmaan Maanpuolustusnaisten ry:n puheenjohtaja Helinä Jokitalo ja yhdistyksen perustajajäseniin kuuluva Teija Friis jakoivat MNL:n esitteitä ja kertoivat paikallisesta toiminnastaan, erityisesti kaikille asiasta kiinnostuneille naisille.

Satunnainen ohikulkija ei malttanut olla kokeilematta ekopistoolia.

Osastolle pysähtyneet ihmiset saivat asiantuntevaa tietoa niin MPK:n, paikallisten reserviläisyhdistysten kuin Maanpuolustusnaistenkin toiminnasta. Juha Möttönen, Tero Saarikettu, Tuomas Syrjälä, Sami Salmu, Helinä Jokitalo ja Jari Myllymäki olivat yhteisosaston vapaaehtoiset toimijat.

Tul-ta!

No ei se sissikään koko aikaa riehunut, se keittää välillä kiven takana kaakaota.

Tulentekohan se on siitä jännittävä aihepiiri, että kysyttäessä suurin piirtein jokainen vastaa osaavansa tehdä tarvittaessa tulet, mutta siinä vaiheessa, kun olosuhteet muuttuvat astetta kurjemmiksi eikä kuivia klapeja tai sytyttimiä olekaan saatavilla, niin kohtapa onkin alahuuli rullalla. Sadeveden valuessa kaukuksesta niskaan alkaa mieliala vaellella jossain varsin muualla kuin mukavan kepeissä tunnelmissa, juuri kun ne tulet olisi kipeimmin saatava aikaan.

Tähän lempiaiheeseeni ajattelin pureutua tässä jutussa hieman ilmeisiä ratkaisuja syvemmälle, eli luvassa ei ole ohjeita nettikaupasta hankitun valmisnuotion sytyttämiseen, vaan joitain pikkuniksejä alakulon ja kylmyyden torjuntaan.

Temppu, ja miten se tehdään.

Heti alkuun unohdamme myrskytikut, liekinheittimet ja muut aivan ilmeiset keinot, mutta joitain vanhoja intiaanikonsteja sentään esitellään, ettei homma mene ihan alkukantaiseksi. Sytykkeet. Semmoisiahan sitä olisi hyvä olla olemassa. Mieluiten kuivia ja palavia malleja. Pussillinen vanhoja konsteja on tässä hommassa parempi kuin huono uusi. Eli normaalioloissa käytän sytykkeenä lähes ainoastaan koivun tuohtia. Mitä haituvasempaa ja ohuempaa tuohtia löytyy, sitä parempi, ja sitä voi kulkiessaan kerätä oikeassa reisitaskussa sijaitsevaan muovipussiin (kaikelle pitää olla tietopaikka, ja kun opettelee laittamaan asiat aina samoihin taskuihin tai paikkoihin, niin pimeässäkin niitä ei tarvitse etsiä). Hyvätapaista varmasti on, ettei yhtä puuta raasta paljaaksi tuohesta, vaan ottaa pienen siivun sieltä täältä luonnollisesti muistaen, että tuohen ottaminen ei ole jokamiehen oikeus, maanomistajan lupa pitää olla. Mikäli olosuhteet kuitenkin ovat yllättäneet vesisateen muodossa ja sytykepussi rapisee tyhjyyttään, voi ottaa määrän tuohenpalan ja laittaa sen esimerkiksi povitaskuun, jossa se kuivaa muutamissa minuuteissa. Nuotion sytyttämiseen ei paljoa tuohtia tarvitse, jo n. 10x10 cm kokoinen pala on enemmänkin kuin riittävä. Tuohen ottaminen tapahtuu viiltämällä puukon kärjellä tuoheen rajat ja puukolla avittamalla otetaan pintakerros irti. Ei siis vuolla syvälle puuhun.

Oikeanpuoleinen vanulappu on käsitelty huulirasvalla ja palaa sytykkeenä huomattavasti kauemmin kuin käsittelemätön

Nuotio sinne, mistä poltettavaa löytyy

Tauko- tai tulentekopaikan löydyttyä ruvetaan valmistelemaan nuotiopaikka ja kerätään tarvittava määrä polttopuuta. Tähän kannattaa panostaa, vaikka tekisikin mieli päästä mahdollisimman pian tulen äärelle lämmittämään. On kurjaa huomata, ettei puuta tullutkaan kerättyä tarpeeksi, tai että kerätty materiaali ei jaksa syttyä tai palaa kunnolla. Paikka kannattaa valita niin, että lähistöltä löytyy reilusti nuotiotarpeita, eikä risuja tai kantoja tarvitse kantaa pitkiä matkoja. Kuivat, kuolleet kuusen alaoksat ovat mitä mainiota materiaalia nuotion käynnistämiseen, ne syttyvät helposti ja palavat kuumasti. Tosin myös nopeasti, joten niitä pitää olla aika reilu nippu. Myös jos nuotio syystä tai toisesta pääsee sammumaan, kannattaa näitä olla käsivarastossa, jotta niitä lisäämällä ja hiillokseen puhaltamalla saa helposti sytytettyä nuotion uudestaan. Myös kiehisten vuoleminen kannattaa opetella kunnolla. Ohut, pitkä lastu syttyy, mutta valitettavan usein näkee vuoltavan aivan liian jyrkässä kulmassa, jolloin lopputulos on jokin itketävän ja naurettavan välimaastossa olevaa, sentin paksuista nökrärettä, johon tuli ei sitten ihan niin helposti ota tarttuakseen.

Tervasta etsimään

Sytykkeiden lisäksi tarvitaan myös pitemmän aikaa palavaa puuta, jota ei tarvitse olla lisäämässä nuotioon niin usein. Tähän tarkoitukseen parhaasta päästä on tervaskanto, joka sytyttyään palaa pitkään. Sellaisen löytäminen vaatii hieman harjaantumista. Tervaskantoa kannattaa lähteä etsimään mäntymetsästä, autokaupoilta hyväksikäyttävää tapaa noudattaen, eli potkimalla tässä tapauksessa niitä kantoja. Lahoja, pehmeitä ja märkiä kantoja on aika turha yrittää polttaa, mutta kun jalka kopsahtaa kovaan kantaan, on tilanne paljon lupaavampi. Kirveellä, puukolla tai

vaikka ihan potkimalla halakaistaan kannosta sälettä irti, ja nenä kiinni puunkappaleessa toivotaan hajureseptoreiden rekisteröivän tervantuoksua. Hyvin polttamiseen soveltuva tervaskanto on sisältä kova, ja tuoksuu voimakkaasti tervalta. Kanto raahataan nuotiopaikalle, osina jos kokonaisena ei irtoa, ja odotus paremmasta tulevaisuudesta onkin tässä vaiheessa jo käsin kosketeltavissa. Rakotulista ei nyt sen enempää, koska se on sen verran työläs tehdä, että yleensä hyöty/panostussuhde normaalinuotiolle on parempi. Ehkä jossain seuraavassa numerossa käsitellään sitä omana juttuna. Mikäli tarkoituksena on tosiaan rakentaa pitkän aikaa, ehkäpä yön yli palava nuotio, eikä vain hetken lämmittely esimerkiksi veden kiehautusta varten, voidaan nyrkkisääntönä pitää, että tarvitaan pitempään palavan kannon lisäksi helposti sytyttyä tavaraa kutakin kokoa sylillinen, joista puolet jätetään uusintayritystä tai aamua varten varalle. Nuotioon tarvitaan alkuun tulitikut vahvuista risua, joiden sytyttyä lisätään kynänpaksuista, sitten sormenpaksuista jne. Palavan puun paksuutta hiljalleen kasvattaen saadaan aikaiseksi suuri määrä hiillosta, jossa aina paksumpi puu jaksaa palaa. Liian paksun puun lisääminen liian aikaisessa vaiheessa aiheuttaa vain nuotion sammumisen ja tarpeen uudelle yritykselle.

Kun nuotiotarpeet on haallittu paikalle, voidaan aloittaa nuotion teko. Aluksi nuotiopaikalta poistetaan pintakerros sammalta ja muuta kuntaa, puristellaan ohuimmista kuusenoksista valmiiksi tiiviipuoleinen keko ja katkotaan paksumpia risuja ja polttopuuta sopivalle paikalle, jotta niiden lisääminen palavaan nuotioon onnistuu helposti. Kun valmistelut on tehty, siirrytään sytyttämiseen. Tuohen pintaa raaputetaan puukolla, kunnes siitä on irronnut sopiva keko purua ja pintahöttöä. Tulukset tai kipinäpuikko, jota itse suosin, toimii kastuneenakin

moitteetta ja siitä saatava kipinäsuikku riittää sytyttämään tuohen helposti. Tuluksen käyttöä kannattaa harjoitella sen verran, että riittävän kipinäsuikun aikaansaaminen onnistuu. Kunhan tuoheen saa tulen, sitä voi ruokkia parilla lisätuohenpalalla, ja liekin päälle aletaankin sitten rakentamaan pikkuhiljaa nuotiota.

Tervastulet ei tietenkään ole mikään ainoa oikea vaihtoehto nuotioksi, mutta varsin hyvä vaihtoehto jatkuvalle puiden lisäykselle tai huomattavasti työläämmälle rakotulle se kyllä on!

Pientä kikkailua

No ne intiaanikonstit sitten, osin ihan nykyaikaisina värikuvina. Eli ne ”pominvarmat” sytykkeet, kun pitää päästä helpolla. Steariinilla kyllästetty sanomalehtisiivu. Tätä joutuu hieman raaputtamaan tai repimään nurkasta ohuemaksi. Syttyy helposti, ei kastu ja palaa aika kauan. Näitä voi valmistella sytykepussiin muutamia valmiiksi.

Naamioväri, hyttysmyrky, vaseliini tai huulirasva sekä desinfiointipyyhkeet sisältävät kaikki jokseenkin hyvin palavia ainesosia, ollen myös sellaisia tarvikkeita, joita repun syövereistä usein löytyy. Yleensäkin kaikki öljyjä tai rasvaa sisältävät tuotteet myös palavat hyvin, ja näillä kun voitelee jonkin muun, helposti sytyvän, mutta muuten turhan nopeasti palavan tarvikkeen, saa aikaan reilusti enemmän paloaikaa sytykkeelle ja näin ollen varmemmin sytyvän nuotion. Esimerkiksi vanulappu palaa käsittelemättömänä n. 15 sekuntia, kun taas vaseliiniin pyyhkäistynä palo aika on minuutin ja 45 sekuntia sekä bonuksena liekkikin on suurempi. Toki riippuen vaseliinin määrästä ja kuinka höttöiseksi lapun repii.

Oikein kovan hädän yllättäessä painesiteen (vasemmassa reisitaskussa tai

EA-pakkauksessa) ylimääräisen haavalapun sisältä löytyy kuivaa puuvillaa, joka hieman revittynä syttyy pienestäkin kipinästä. Tosin tässäkin aiheessa on ilmeinen harkinnan paikka, kannattaako ensiapuvälinettä tuhota tulenteon vuoksi. Samanvertainen on myös osmankäämin kukinnon sisus, jota voi käyttää sytykkeenä pumpulin tapaan repimällä materiaalin höttöisemmäksi.

Jotkut ovat saattaneet varusmiesaikana kokeilla kenkälankilla voideltua näkkileipäpalaa. Toimiva keinohan sekin on ja palaa kuumasti, mutta

periaatteesta en suosi tätä useastakaan syystä. Ensinnäkään ruokaa ei pitäisi polttaa, toisekseen lankki on aika sotkevaa tavaraa, eikä muutenkaan sitä tule kannettua mukana normaalisti metsään mennessä. Lopulta tulenteko märeissä olosuhteissa ei ole rakettitiedettä kummempaa. Suosittelen lämpimästi kokeilemaan eri menetelmiä ja konsteja, vaikka ihan kotipihalla. Kun varmuutta tekemiseen karttuu, on helpompaa lähteä retkeilemäänkin tietäen, että tarpeen tullessa ne tuletkin saa aikaan eikä tarvitse syödä sitä pasta carbonaraa kylmänä.

Teksti ja kuvat: Visa Björn

Kuusen kuivat alaoksat syttyvät hyvin ja palavat nopeasti.

Kiehiset kannattaa vuolla puun syiden suuntaisesti.

Mäntymetsässä päälle päin lahon kannon sisältä saattaa löytyä kovaa puuta. Aistinvarainen varmistus, terva tuoksu. Sitten vain vuolla sytytystä ja käytetään muu hyvin palava puuaines nuotiossa

Tuohtia ei revitä koko puun ympäröimän alueelta, n. 10x10cm pala riittää. Puukon kärjellä voi rapsuttaa lisää tuohinöyhtää.

Metsässä kaikui jälleen: Huomio – riviin, järjesty!

Järjestyksessään kolmas Vankkuri-hankkeen Intti tutuksi –kurssi järjestettiin tällä kertaa Oulaisten Honkamajan maastossa, jonne oli kokoontunut 15 leiriläistä ohjaajineen ja avustajineen. Intti tutuksi –kurssit ovat haluttuja ja toivottuja kursseja, jälleen kerran osallistujamäärä täytti hetkessä, ja osa jäi varasijalle odottelemaan mahdollista seuraavaa inttileiriä. Laukut olivat pakattuina jo hyvissä ajoin, ja edellispäivien nouseva jännitys alkoi sulamaan vasta, kun omat tavarat olivat paikoillaan majoitustiloissa. Kurssin vastuushenkilöinä toimivat Vankkuri-hankkeen puolesta Sirkka Veivo ja Ritva Mustakangas, MPK:n kouluttajana oli Juha Niemelä.

Alkusammutusta, frisbeegolfia ja marssia

Viikonlopun leiri alkoi perinteisesti majoittautumisella ja puolijoukkueiteltan pystytyksellä. Tänä vuonna teltassa jopa yöpyi osa leiriläisistä. Kipinämikko oli järjestetty ulkopuolelta, jotta leiriläiset saisivat tarpeeksi unta. Lauantaina päivän aloitti Jokilaakson pelastuslaitoksen Oulaisten VPK:n toteuttama alkusammutuskoulutus, jossa käsiteltiin sekä sammutuspeitettä että vaahtosammutinta. Lounaan ja lepotauon jälkeen allekirjoittanut sai kunnian vetää ensiapukoulutusta leiriläisille. Osa olikin käynyt EA 1 –kurssin alkuvuodesta ja tämä näkyi tekemisessä. Leirin ehkä jännittävin osuus, ammunta, järjestettiin sähköviritteisillä airsoft-aseilla ilmapallojen toimitessa maalikohteena.

Järjestäytymisharjoitukset kuuluivat osana leiriä aina syömään tai rasteille siirtymisissä. Jokainen vuorollaan sai toimia ryhmän johtajana, osalle käskyttämisen olit luontevampaa, toisille annettiin tukea ohjaajien toimesta. Ulkoilureiteillä käyneet lenkkeilijät ja frisbeegolfajat olivatkin hieman ihmeissään maastopukuisesta joukosta, joilla armeijamaiset käskyt kuuluivat kuuluvasti.

Viikonlopun leiri oli jälleen erittäin onnistunut. Jokainen leiriläinen oli ehdottomasti osallistumassa jo seuraavalle leirille, mikäli sellainen vain järjestetään. Onneksi Intti tutuksi –kurssit ovat osa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) koulutustarjontaa.

Teksti ja kuvat:
Marjut Holappa

Suojeluskuntalainen palasi juurilleen

Dosentti Jussi Niinistön juhlapuhe
28.6.2020
Suojeluskuntalaisen-patsaan vihkiäisjuhla
Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistys ry
Kokkolan Vartiolinna

Hyvät naiset ja herrat, arvoisa juhlayleisö

Mitä luulette, olisiko ilman suojeluskunta- ja lottajärjestöjä vapaata ja itsenäistä Suomen valtakuntaa sellaisena kuin me sen tänään tunnemme? Rohkeuden väittää, että tokkopa sentään!

Mina damer och herrar, ärade festpublik

Tror ni att vi idag skulle ha ett fritt och självständigt Finland utan skyddskårister och Lotta-organisationen? Jag vågar påstå att det knappast skulle vara så!

Skyddskåristerna hade en avgörande roll när självständiga Finland formades år 1918. Även under de senare frihetskrigen 1939 – 1945 var skyddskåristernas insats ovärderlig. Ett litet land med mindre än fyra miljoner invånare stod mot röda arméns massiva attack både under vinterkriget och under fortsättningskriget sommaren -44 (fyrtiofyra). Paitsi että suojeluskunnilla oli ratkaiseva merkitys Suomen vapautta luotaessa 1918, oli suojeluskuntalaisilla huomattava merkitys Suomen myöhemmissä vapaussodissa 1939–1945. Pieni, alle nelimiljoonainen Suomen kansa kesti puna-armeijan suurhyökkäyksen – ei ainoastaan talvisodassa, vaan myös jatkosodassa kesällä -44.

Tunnettu, vaan liian vähän muistettu tosiasia on, että Suomea lukuun ottamatta kaikki toiseen maailmansotaan osallistuneet Manner-Euroopan maat vallattiin.

Mihin tämä maailmanhistoriallinen saavutus perustui?

Syitä on luonnollisesti monia, mutta tärkein oli suomalaisten maanpuolustustahto. Sen taustalla osaltaan olivat Suojeluskuntajärjestö ja Lotta Svärd, ne vapaaehtoisen velvollisuuden kantaakseen ottaneet Suomen miehet ja naiset, joita me tänään tunnemme Kokkolan Vartiolinnaan kokoontuneina haluamme muistaa ja kunnioittaa.

Suojeluskuntajärjestö osaltaan rakensi vahvan motivaation puolustaa maata jo etukäteen tunnistettua vihollista vastaan. ”Se vanha vainooja” toimi kuten oli osattu odottaa, hyökkäsi

Jussi Niinistö

Kuva: Jouko Liikanen

salakavalasti pienempänä kimppeun. Tarinan kaari oli eheä: suojeluskuntajärjestö tuki Suomen valmiutta kohdata vihollinen antamalla vapaaehtoisille miehille sotilaskoulutusta, hankkimalla puolustusmateriaalia ja nostattamalla kansalaisten maanpuolustustahtoa ja -kuntoa.

Suomen suojeluskuntajärjestöllä ei ollut ulkomaista esikuvaa. Järjestö syntyi ja kehittyi suomalaisista lähtökohdista. Suurimmillaan suojeluskuntiin kuului sotien alla yli 120 000 varsinaista jäsentä ja noin 30 000 suojeluskuntapoikaa. Lottajärjestöön kuului noin 150 000 toimivaa jäsentä ja lähes 40 000 pikkulotaa. Näiden järjestöjen yli 340 000 jäsentä muodostivat Suomen kaikkien aikojen suurimman kansalaisjärjestön. – Mainittakoon vielä, että sotavuosina sotilaspoikien, joita aiemmin suojeluskuntapojiksi kutsuttiin, lukumäärä yli kaksinkertaistui 70 000:een.

Sarkatakkien – kuten suojeluskuntalaisia vormalunsa perusteella kutsuttiin – sotilaskoulutuksesta vastasivat pääsääntöisesti aktiiviupseerit. Kolmisen-sataa luutnanttia, kapteenia tai majuria vastasi käytännön koulutustyöstä. Keskimäärin suojeluskuntalainen sai ennen talvisotaa sotilaskoulutusta kymmenisen päivää, mikä oli tehokas lisä silloinkin niin riittämättömiin reserviläisten kertausharjoituksiin.

Eikä pidä unohtaa suojeluskuntajärjestön kautta maan tapahtunutta monipuolista vaikutusta urheiluun, mainittakoon vain kansallispelimme pesäpallon läpimurto nimenomaan suojeluskuntien kautta.

Kulttuurin saralla suoje-

luskuntatalot olivat usein paikkakuntiansa sosiaalisen elämän keskuksia, aikansa monitoimitaloja – yhtenä esimerkkinä juhlapaikkamme Vartiolinna. – Pakko todeta, että kyseessä on ehkä Suomen upein suojeluskuntatalo, joka on jäljellä alkuperäisessä asussaan. Kokkolalaiset saavat syystäkin olla ylpeitä talostaan.

Vi ska inte heller glömma skyddskårsverksamhetens landsomfattande och mångsidiga inverkan på idrotten. Exempelvis vår nationallidrottsgren boboll fick sitt genombrott i skyddskårs-kretsar. Skyddskårshusen stod ofta som centrum för orternas kulturella verksamhet, de var den tidens allaktivitetshus. Dagens festplats Vartiolinna är ett typiskt exempel på detta. Jag kan inte låta bli att konstatera att Vartiolinna eventuellt är vårt lands ståtligaste skyddskårshus som har behållit sitt ursprungliga yttre. Ni karlebybor har all orsak att vara stolta över denna byggnad!

Hyvät kuulijat

Kun syksyllä 1939 sodan uhka oli ilmeinen, vihellettiin kokoon YH eli ylimääräiset harjoitukset. Kokoon kutsuttiin alle 40-vuotiaat reserviläiset, joita kertyi kolmisen sataa tuhatta. Sen lisäksi on huomioitava palveluksessa jo olleet 30 000 varusmiestä.

Sarkatakkisia suojeluskuntalaisia kenttäarmeijasta oli yli 60 000 miestä. He saapuivat palvelukseen omine aseineen ja omine varusteineen, kuten vaikka **Pekka Parikan** hienon *Talvisota*-elokuvan nähneet muistavat.

”Malli Cajanderiin” verrattuna suojeluskuntalaisen sarkapuku oli luksusta. Se

oli tehty paremmasta kankaasta kuin armeijan uniformut ja oli käytännöllinen tilavine taskuineen ja suojaavine kauluksineen, kuten voimme havaita nyt vihittävästä Suojeluskuntalaisen-patsaasta.

Vormujen ja varusteiden lisäksi suojeluskunnat luovuttivat armeijalle aseita: esimerkiksi kivääreitä peräti 86 000. Se oli kolmannes kenttäarmeijan jalkaväen kivääreistä.

Suojeluskuntalaisten rauhan aikana saamalla taktisella koulutuksella samoin kuin aseenkäytön koulutuksella oli suuri merkitys Suomen armeijan menestykselle talvisodassa. Suojeluskuntalaiset ja lotat olivat talvisodan ihmeen tekijöitä.

Neuvostoliiton johdossa ymmärrettiin hyvin suojeluskuntien merkitys Suomen maanpuolustukselle ja suomalaisten maanpuolustustahtolle. Sitä paitsi olivathan Suomen suojeluskunnat jo vapaussodassa 1918 ensimmäisinä lyömässä sulkua **Leninin** ja **Stalinin** maailmanvallankumoushaaveille.

Suojeluskuntien tarmokas työ sotien välisenä aikana 1920–1930-luvuilla maanpuolustuksen eteen tunnettiin itänaapurissa asti. Talvisodan aikana Stalin totesikin, että kun Suomi on vallattu, kaikki suojeluskuntalaiset on tapettava. Vain pikkupojat ja vanhukset sai säästää. Se tiedetään, että suojeluskuntalaiset olisi kuljetettu Venäjälle Katyniin teloitettavaksi. Vuonna 1940 venäläiset teloitivat liki 22 000 puolalaista isänmaanystävää Katynissa ja muilla keskitysleireillä, jotta suomalaisille tulijoille olisi tilaa ennen lopullista ratkaisua – sanalla sanoen niskalaukausta.

Jos puna-armeijan kesän 1944 suurhyökkäystä ei olisi onnistuttu torjumaan, olisi Katynin kaltainen kohtalo jälleen ollut odotamassa suojeluskuntalaisia. Siltä selvittiin, mutta suojeluskunnat jouduttiin lakkauttamaan olosuhteiden pakosta – muodollisesti liittoutuneiden valvontakomission, lähinnä kuitenkin Neuvostoliiton vaatimuksesta syksyllä -44.

Lakkautusperusteena oli suojeluskuntien väitetty ”fascistisuus” eli ”hitleriläismielisyys”, mikä ei tietenkään ollut totta. Suojeluskuntajärjestö ei ollut fasistinen eikä Hitleriin kallellaan. Se oli karkean neuvostopropagandan kiellettyä, ja suojeluskuntalaisista useimmat lienevät pitäneet sanavalintoja lähinnä huonona vitsinä. Neuvostoliitto yksinkertaisesti piti oikeutenaan runtata fasismiksi

kaiken, mitä se piti itselleen uhkaavana.

Neuvostoliiton vinkkelistä suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen tosiasialliset syyt olivat enemmänkin sotilaalliset – siis sotilaalliset eikä poliittiset, kuten Suomessa suomettumisen vuosina uskottiin ja osin vieläkin halutaan uskoa. Lakkauttaminen koettiin laajasti väärydeksi, mutta se myös ymmärrettiin vahvemman oikeudeksi. Siihen oli heikommen alistuttava. Mutta maanpuolustustahtoa Suomen kansasta ei voittaja kyennyt tukahduttamaan.

Hyvät kuulijat

Tänäkin päivänä maanpuolustustahtomme on kansainvälisesti verrattuna omaa luokkaansa, kiitos siitä kuuluu myös suojeluskuntien ja lottien tekemälle pohjatyölle.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan eli MTS:n vuosittain tekemän kyselyn klassiseen maanpuolustustahtoa mittaavaan kysymykseen – ”jos Suomeen hyökätään, niin onko suomalaisten puolustauduttava aseellisesti, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta” – vastaa myöntävästi kaksi-kolmasosa suomalaisista.

MTS:n kysymykseen liittyvissä vapaissa sanaperusteluissa kansalaiset nostivat eniten esille sanoja *itsenäisyys*, *isänmaa*, *vapaus* ja *velvollisuus*. Myös vanhat tutut lauseet jalkaväenkenraali **Adolf Ehrnroothilta** muistetaan: ”Suomi on hyvä maa. Se on paras meille suomalaisille. Se on puolustamisen arvoinen maa ja sen ainoa puolustaja on Suomen oma kansa.”

Lisäksi on huomioitava, että MTS:n kyselyssä kansalaisten henkilökohtainen maanpuolustustahto on edellistäkin kysymystä paremmalla tasolla. Enemmän kuin kahdeksan kymmenestä kansalaisesta on itse valmis osallistumaan maanpuolustuksen eri tehtäviin omien kykyjensä ja taitojensa mukaan.

Nuorten maanpuolustustahdon hienoista hiipumista on ollut viime vuosina niin sanotusti ilmassa. Siihen vaikuttaa moni asia. Yksi on varmasti se, että yhä useammalta nykynuorelta puuttuu omakohtainen kosketus sota-aikaan esimerkiksi isovanhempiensa kertomusten kautta.

Maanpuolustustahdossa ei ole kyse kansalaisten suhtautumisesta Puolustusvoimat-nimiseen organisaatioon. Siinä on kyse enemmänkin siitä, kuinka legitimiä järjestelmämme ylipäätään koetaan ja kuinka voimakkaasti kansalaiset samaistuvat Suomi-nimiseen kansallis-

valtioon. Eli kuinka puolustamisen arvoisena Suomi koetaan.

Under senare år har vi sett tecken på en smärre avmattning av försvarsvärn bland ungdomar. Det beror på flera faktorer. En orsak är säkert att allt flera av dagens unga saknar en personlig koppling till krigstiden, till exempel genom tidigare generationers berättelser.

Viljan att försvara sitt fosterland sammanfaller inte med inställningen till Försvarsmakten. Det handlar mera om hur legitimt vårt samhällssystem överhuvudtaget uppfattas och hur starkt medborgarna identifierar sig med nationalstaten Finland. Det handlar om hur starkt Finland upplevs som en stat värd att försvara.

Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen kaltaiset sotiemme perinnejärjestöt ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen organisaatiot tekevät arvokasta työtä. Jokaisen on voitava tuntea Suomi puolustamisen arvoiseksi maaksi. Tästä syntyy suomalainen maanpuolustustahto. Siksi pitää ehkäistä nuorten syrjäytymistä, siksi pitää hoitaa työllisyyttä ja siksi pitää pitää huolta heikommassa asemassa olevista.

Mahdollisimman kattava yleinen asevelvollisuus on näistään sivistä tarpeen säilyttää nuorilla miehillä ja enkä panisi pahitteeksi jonkinlaisen lottapalvelun mahdollisuutta nuorille naisille, kutsutaan sitä sitten kansalaispalveluksi tai muuksi.

Arvoisat kuulijat

Taiteilijaprofessori **Pekka Jylhän** Suojeluskuntalaisen-patsas samoin kuin sen vieressä jo oleva, vuonna 2008 paljastettu Lotta-patsas ovat meille muistutuksena siitä mitä sotasukupolvet ovat itsenäisen isänmaan eteen tehneet. *Jag hoppas att skyddskårsstaten inte endast uppfattas som ett minnesmärke över svunna tiders landsförsvarare. Må den vara en symbol för den finländska viljan att försvara sitt land, såväl förr som speciellt nu när Karleby fyller anmärkningsvärda fyrahundra år – och i framtiden.*

Toivon, että suojeluskuntalaisen patsas on meille enemmän kuin pelkkä menneen ajan maanpuolustajan muistomerkki.

Olcoon se ylipäätään suomalaisen maanpuolustustahdon symboli – ennen, nyt – Kokkolan kaupungin täyttäessä komeat 400 vuotta – ja tulevaisuudessa.

Kiitos – Tack !

Suojeluskuntalainen-patsaan vihkiäiset – Invigning av Skyddskårsstatyn

Ajallisesti pitkän taistelun marssineen Suojeluskuntalainen-patsaan maaliviivan ylitys tapahtui vihdoin sunnuntaina 28.6.2020 perinteikkään Vartioliinan, nykyisen Kokkolan kaupunginteatterin etupihalla, vastapäätä ”sisartaan”, Lotta-patsasta. Tapahtumaa oli todistamassa arvovaltainen kutsuvierasyleisö ja paikalle saapuneita kaupunkilaisia.

Suojeluskuntalainen-patsaan vihkiäismuodollisuudet alkoivat aamukymmeneltä Kokkolan kirkossa pidetyllä juhlahumalanpalveluksella. Kirkkotilaisuuteen loi oman musiikillisen arvokkuutensa Lapin sotilassoittokunta johtajanaan päällikkökapellimestari Jaakko Nurila. Kirkosta kutsuvia, mm. Vapaussodan Perinneliiton puheenjohtaja, kenraalimajuri evp. Kalervo Sipi ja kokkolalaiset sotaveteraanit Ahti Salo ja Olli Hongell, sekä kirkkokansa saapuivat juhlaa kutsuneena Lapin sotilassoittokunnan, Suomen lipun ja majuri res. Jari Myllymäen johtamana Vartioliinaan. Siellä pihamaalla julkisivun puolella kaupungin ja maakunnan uusin patsas odotti verhotuna paljastamista. Isänmaallis-maanpuolustuksellisen vihkiäisohjelman avasi musiikillaan Vartioliinan edustalle omalle paikalleen ryhtynyt

Patsasvartion ja airuiden mieluinen tehtävä koitti vihkiäispuheen pitäneen tohtori Niinistön jälkeen.

Lapin sotilassoittokunta, jonka jälkeen Vapaussodan Perinneliiton ja Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Timo Siukosaari esitti yleisölle tervehdyksensä. Siukosaari painotti puheessaan perinteen kunnioittamista, ja näkyvien muistomerkkien olevan hyvä muistutus aikaisempien sukupolvien uhrauksista ja saavutuksista.

Vihkiäispuheen piti dosentti, filosofian tohtori Jussi Niinistö. Hänen puheensa on kokonaisuudessaan julkaistu tässä lehtemme viereisellä sivulla. Niinistö oli hiukan aikaisemmin

valittu Kannuksen kaupunginjohtajaksi, ja monella maakuntamme vaikuttajalla oli nyt hyvä tilaisuus tavata ja tehdä tuttavuutta entisen puolustusministerin, mutta uuden kuntavaikuttajan kanssa.

Suojeluskuntalainen-patsaan vartio, majuri res. Antti Porko ja sotilasmestari res. Juha Möttönen, sekä airuet, Amalia Porko ja Joonas Myllymäki vapauttivat kookkaan hahmon tummansinisen samettiviitan alta. Nyt juhlayleisö pääsi viimein näkemään uuden, pronssinkiiltoisen Suojeluskuntalaisen, maamme ja maakuntamme maanpuolustustahdon metallisen

ruumiillistuman.

Patsaan suunnittelija ja tekijä, toholampilaissyntyinen taiteilijaprofessori Pekka Jylhä oli jo aikaisemmin tehnyt aiheesta pienois-patsaan. Myymällä pienois-patsasta yrityksille, yhteisöille, yhdistyksille ja yksityishenkilöille perinneyhdistys oli hankkinut alkupääomaa varsinaisen patsaan teettämiseksi. Jylhä kuunteli ja toteutti niitä toiveita, joita perinneyhdistyksen patsastoimikunta hänelle esitti, joten Suojeluskuntalainen on tasaveroisin ja samaan henkeen toteutettu hänen aikaisemmin suunnitteleman Lotta-patsaan kanssa. Patsastoimikunnan sihteeri, perinteiseen lotta-asuun pukeutunut Kaija Jestoi kukitti taiteilijan puheenvuoron pitäneen Pekka Jylhän.

Mari Sillanpään johtama Kokkolan Lauuluveikot juhlisti omalla arvokkaalla esiintymisellään muuten niin puhepainotteista vihkiäistilaisuutta.

Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Jari Myllymäki luovutti patsaan 400-vuotisjuhlaansa viettävälle Kokkolan kaupungille. Kaupungin puolesta patsaan ottivat vastaan valtuuston puheenjohtaja Tiina Isotalus, kaupunginjohtaja Stina Mattila ja valtuuston 1. varapuheenjohtaja Bjarne Kallis, kukin omien kiitospuheenvuorojensa kera. Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistyk-

sen järjestämässä lounastilaisuudessa Nuorisokeskus Villa Elbassa muistettiin vielä yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Timo Siukosaarta, pitkäaikaisesta puheenjohtajasta Seppo Yli-Norppaa ja vihkiäispuheen pitänyttä tohtori Jussi Niinistöä Suojeluskuntalaisen pienois-patsaalla.

**Teksti ja kuvat:
Jouko Liikanen**

Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistys ry:n ja patsastoimikunnan sihteeri Kaija Jestoi ansioitui kiitettävästi tehtävässään kaupungin, taiteilijan, yhdistysten ja monien muiden toimijoiden yhteistyön koordinoijana.

Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistys ry:n puheenjohtaja, majuri res. Jari Myllymäki luovutti Suojeluskuntalainen-patsaan Kokkolan kaupungille, jonka edustajina tilaisuudessa olivat valtuuston puheenjohtaja Tiina Isotalus, kaupunginjohtaja Stina Mattila ja valtuuston 1. varapuheenjohtaja Bjarne Kallis.

Juhlakulkue kirkolta saapumassa Vartioliinaan, tahdittajana toimi Lapin sotilassoittokunta. Etualalla kenraalimajuri evp. Kalervo Sipi, eversti evp. Heino Pikkukangas, everstiluutnantti evp. Esko Hirviniemi, majuri res. Terho Tattari, kapteeni res. Markku Kallinen ja yliluutnantti res. Sami Salmu.

Kutsuvierasyleisöä, etualalla Suojeluskuntalainen-patsaan suunnittelija ja tekijä, taiteilijaprofessori Pekka Jylhä.

Siinä he nyt ovat, kasvokkain, Lotta ja Suojeluskuntalainen, maamme ja maakuntamme maanpuolustustahdon ja itsenäisyyden takaajat. Me heidän jälkeläisensä kiitämme.

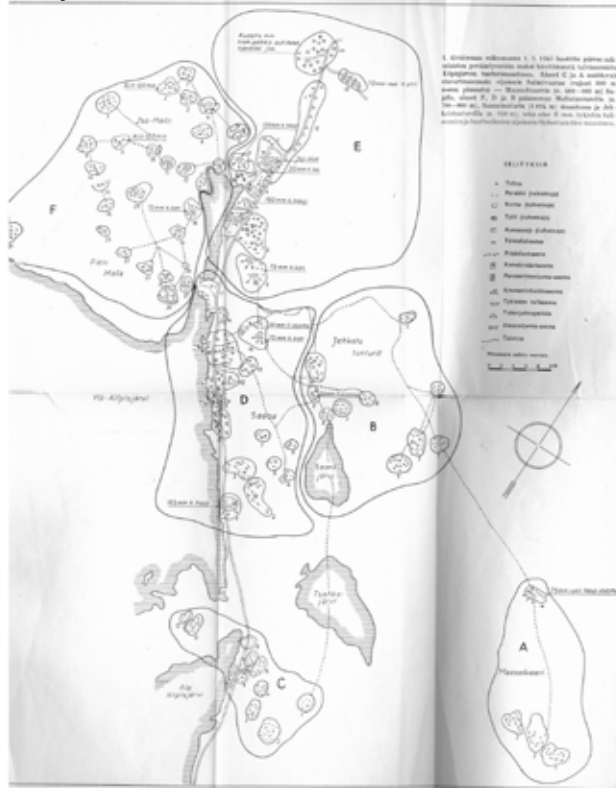

Vapaussodan Perinneliiton ja Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Timo Siukosaari painotti tervehdyssanoissaan perinnetyön jatkuvuutta.

Asema ulottuu Muonionjoelta, Mustavaaran Järmästä Norjan rajalle 26 km pitkänä linnoitteena, jossa oli 50 km taisteluhaudaa, yli 300 korsua ja 150 km huoltoteitä.

Saksalaiset tiesivät, etteivät heikot suomalaispataljoonat pysty millään tavalla heitä uhkaamaan, joten syntyi asemasotatilanne. Saksalaiset odottivat, että Narvikin puolustamista varten rakennettava vahva Kittdal-puolustusasema tulisi valmiiksi. Kittdal-linjassa sanotaan olleen yli 700 bunkkeria, ja osa siitä on vieläkin jäljellä. Viimeiset saksalaiset jättivät Suomen 27.4.1945.

Lapin sodan saldo

Lapin sodassa kaatui 774 suomalaista, 262 katosi, osa luultavasti vankeina ja noin 2900 haavoittui. Saksalaisten tappiot olivat noin 1000 kaatunutta, 2000 haavoittunutta ja 1300 vankia.

kirjoittaja: Raimo Havusela
11.10. 2019

Lähteitä:

- Ahto Sampo (1980). Aseveljet vastakkain. Lapin sota 1944-1945. Kirjayhtymä, Helsinki.

- Jatkosodan historia, osa 5. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XXV:5. WSOY 1992, s. 354-430.

- Halsti, Wolf (1980). Lapin sodassa. Otava.

- Kaila, Toivo (1950). Lapin sota

- Kulju, Mika (2013). Lapin sota 1944-1945. Gummerus 2013.

- Kulju, Mika (2017). Käsivarren sota. Lasten ristiretki 1944-1945. Gummerus.

- Linder, Jan (2004). Finlands fyra krig. Infomanager förlag. Svenska Tryckcentralen AB, Avesta.

- Westerlund, Göran (2007). Finland överlevde. Schildts Förlags Ab. Otavas tryckeri Ab. Keuru.

Ruska 20 -harjoituksessa mukana yli 60 lentokonetta ja 4 800 sotilasta

Ilmavoimat 17.9.2020 TIEDOTE

Ilmavoimat järjestää Ruska 20 -ilmaoperaatioharjoituksen 28.9.–6.10.2020. Puolustushaaran vuoden pääsotaharjoitukseen osallistuu yli 60 lentokonetta ja noin 4 800 henkilöä ympäri Suomea. Myös Ruotsin ilmavoimat on mukana harjoituksessa.

Ruska 20 on Ilmavoimien suurin harjoitus vuonna 2020. Vuosittain järjestettävien Ruska-harjoitusten tavoitteena on kehittää Ilmavoimien valmiutta, sekä kouluttaa kantahenkilökuntaa, varusmiehiä ja reserviläisiä. Harjoitus näkyy ja kuuluu suurella osalla maata, Rovaniemeltä Jyväskylään ja Kajaanista Vaasaan.

Ruska 20 -harjoituskokonaisuudessa on mukana yhteensä 4 800 henkilöä, joista noin 2 500 on reserviläisiä. Harjoitukseen osallistuvat joukot jakautuvat ilmapuolustustehtäviä harjoittelevaan ja harjoitusvastustajaa kuvaavaan osapuoleen. Skenaario kehittyy reaaliaikaisesti, joten lentotoimintaa voi olla kaikkina vuorokauden aikoina.

– Ruska 20 osoittaa Ilmavoimien korkeaa valmiutta Suomen alueellisen koskemattomuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen 24/7 kaikissa tilanteissa. Harjoituksessa kantahenkilökunta, varusmiehet ja reserviläiset toimivat poikkeusolojen tehtävissään Ilmavoimien liikkuvan taistelutavan mukaisesti, kertoo harjoituksen johtaja, Ilmavoimien operaatiopäällikkö eversti Juha-Pekka Keränen.

– Harjoituksessa noudatetaan koronaviruksesta johtuvia valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia rajoitteita. Ilmavoimat seuraa COVID-19-tilanteen kehitystä jatkuvasti, ja tarvittaessa muutamme harjoituksen toteutustapaa lyhyellä varoitusajalla. Ruskan kaltaiset joukkojen harjoitukset ovat tärkeitä, jotta osaaminen ja valmius säilyvät kaikissa olosuhteissa. Harjoitusjoukkojen terveys ja turvallisuus ovat keskiössä, joten toteutamme harjoituksen tilanteen edellyttämällä tavalla, Keränen jatkaa.

RUSKA 20

28.9.–6.10.2020

Yli 60 lentokonetta

2 500 reserviläistä

yhteensä 4 800 osallistujaa

#ruska20

Puolustusvoimat
Försvarsmakten

Sotatuomari Paavo Alkion (1902-1983) päiväkirjakatkelmia

Sotatuomarin kauluslaatan synnyllä on mielenkiintoinen, hauskakin tarina. Kun Alkio istui väepelinä puheenjohtajan paikalla, vastaajat pyysivät oikealla puolella istuvalta kapteenilta luvan puhutella puheenjohtajaa. Laatasta järjestettiin kilpailu, ja sen keskeisenä tunnuksena on sotatuomarin arvomerkki, miekka ja vaaka. SA-Kuva ”Kenttäoikeus istuu, keskellä sotatuomari.”

Vaasan Hovioikeuden emerituspresidentti Erkki Rintala on saanut käyttöoikeuden sotatuomari Paavo Alkion päiväkirjoihin hänen perikunnaltaan Alkion kuoleman jälkeen vuoden 1972 alkupuolella. Päiväkirjat ovat nykyisin Kansallisarkiston Vaasan

arkistossa Paavo Alkion yksityisarkistossa.

-Olen aikoinaan kerännyt sotatuomari Paavo Alkion päiväkirjoista hänen muistintapojaan erilaisista tapahtumista, niistä kaksi esimerkkiä jäljempänä, mainitsi Erkki Rintala saateviestissään.

Lehtemme lukijoilla on mahdollisuus nähdä muitakin sotatuomarin toimenkuvaan liittyviä lyhyitä katkelmia tulevissa numeroissa.

1) ”En vihaa Suomea enkä Suomen lakeja. Kohtaloni on nyt tämä.” Petroskoin piirin Soimijärven kylästä

olleen karjalaisen Vladimir Feodorinpka Vlasovin viimeiset sanat ennen hänen kuolemantuomionsa täytäntöönpanoa Syvärillä 6.11.1942. - Sotatuomari Paavo Alkion päiväkirja Sotatuomarit eivät olleet eivätkä saaneet olla läsnä, kun kuolemantuomio

pantiin täytäntöön. Täytäntöönpanosta laadittiin tarkka pöytäkirja, joka päättyi esikunnan pöydälle. Myös täytäntöönpanoa johtanut upseeri saattoi kertoa tapahtumasta sotatuomarille. ER

2) ”On siinä sattunut minulle kylmät esimiehet, kun Heiskanen on divisioonan komentaja ja Talvela armeijakunnan komentaja.” - Sotatuomari Alkion päiväkirja 16.10.1941

Vaasan hovioikeuden presidentti, oikeust. tri h.c. (HY0) Paavo Alkio 70-vuotiaana. Alkio kirjoitti jatkosodan päiväkirjansa (13 nidettä), jotta hänen poikansa saisivat tietää, mitä isä oli joutunut kokemaan. Hän nautti hovioikeuspiirin veteraanituomareiden keskuudessa jakamatonta kunnioitusta, mikä tuli esiin erityisesti hovioikeuspiirin tuomarikokousten yhteydessä. ER

Siirtoleirien sairaala Äänislinnassa

Sotatuomari Paavo Alkion (1902-1983), Laihia, päiväkirjan kertomaa 25.2.1944

”Kolme juttua. Ei juridisesti mielenkiintoista. Istun yksin ja ikävissäni. Päiväkävelyllä tulin kulkeneeksi siirtoleirien sairaalaan, ja kun porttia juuri avattiin, pyysin päästä näkemään laitosta. Minulle näytettiin sitten kaikki poliklinikasta synnytyslaitokseen asti. Ja täytyy sanoa, että moittimista ei ollut muuta kuin tuuletuksen suhteen. Vuoteet puhtaita, potilaat tuntuivat tyytyväisiltä; niitä oli kaikkiaan 105. Hoitajattaret samoin jokseenkin puhtaita. Suomalaista terveyssisarta ja lääkäreitä ei näkynyt”.

Pieni kirjoitus keskitys-siirtoleireistä Itä-Karjalan miehitysajalta. Alkion tekstien mukaan sairaala-asia oli

kunnossa, varsinkin SPR:n osalta. Hän päättikin maksaa Punaisen Ristin ainaisjäsenmaksun.

”Omaatuntoa ei voi kieltää. Sitä ei voi nukkuttaa, sitä ei pääse pakoon. Ja vaikka se ei aina läheskään täsmällisesti pysty sanomaan, mitä tuomarin pitää tehdä, niin se aika selvästi vihjaisee, mitä hänen ei pidä tehdä. Tällaisenaikin se on korvaamaton seuralainen.” Paavo Alkio, vuonna 1941, 11. D:n lähestyessä Petroskoin.

- Jäljensi Erkki Rintala, Vaasa

Sairaala vartioi nyt suomalainen sotapolii. Präää 1941.09.09, SA-Kuva Sairaala ei ole välttämättä sama, josta Alkio kertoo.

Pauketta, ruudin käryä ja hyviä kasoja Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset radalla

Pauketta, ruudin käryä ja hyviä kasoja
Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset radalla

Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset ry:llä on ollut aktiivinen kesä, sillä jäsenet ovat kokoontuneet kerran kuussa, kesäkuusta syyskuuhun, Haapajärven Varikon ampumaradalle harjoittelemaan ammuntaa. Joka kerta noin kymmenen reserviläistä on saapunut paikalle ja aina on uusia jäseniä saatu mukaan. Tämä on hieman kuin yhdistyksemme vastaisku koronalle, sillä useita alkukevään tapahtumia jouduttiin perumaan pandemian vuoksi. ”Emme lannistu!” Voimme sanoa, että korona-aikana yhteisöllisyys on kasvanut ainakin yhdistystasolla ja toiminnan kehittämiseen on intoa.

Ampumatoiminnan tavoitteina on ollut saada paitsi uusia jäseniä mukaan, myös tarjota mahdollisuus jäsenillemme säännölliseen ampumatoimintaan. Varikon ampumaradalla on hienot puitteet sekä kivääri- että pistooliradalla, joten ohjelmassamme on ollut molemmilla radoilla myös kääntäviin tauluihin ammuntaa. Yhdistyksellämme on hyvä asevalikoima ja joka kerralla aseistamme reserviläiskivääri RK 92 S, sotilaspistooli CZ 75 ja sotilaskivääri m39 olivat käytössä. Jäsenet saivat käyttää yhdistyksen aseita veloituksetta, ja patruunoita pystyi ostamaan yhdistykseltä kyseisen päivän ampumatarvetta varten. Lisäksi jäsenten oli mahdollista ampua vastaavanlaisilla omilla aseilla, ja pääsimmekin kokeilemaan historiallisista aseista mm. Tokarev SVT-40 -sotilaskivääriä ja Lahti L-35 -sotilaspistoolia.

Aloitimme ampumaratapäivät kesäkuun helteessä, mutta kaksi seuraavaa toteutuivat sadesäällä. Päivä alkoi klo 10 ja päättyi klo 14-15 välillä, puolilta päivin pidimme tauon. Kanttiinista sai ostaa evästä ja virvokkeita. Kanttiinista vastasi lähes 20 vuoden kokemuksella Arto Kunelius.

Pistooliradalla yhdistyksemme aktiivitoimija, Markku Takala, opetti pienoispistoolilla ja 9 mm sotilaspistoolilla ammuntaa. Suurimmalle osalle nuoremista jäsenistä sotilaspistooli oli uusi tuttavuus, joten Markun rauhallinen opastus alusta alkaen tuotti tulosta ja kokemusta si-

Elokuun ampumaratapäivän osallistujat kaatosateessa katoksen suojassa.

Pistooliradalla vas. Topi Särkiniemi, Matias Löytynoja ja Arto Kunelius.

Kesäkuun helteessä kivääriradalla ammuttiin sotilaskivääreillä ja reserviläiskivääreillä.

ten, että syyskuun lopulla pääsemme jo kilpailemaan ammunnasta kääntäviin tauluihin.

Kivääriradalla ammuttajana toimi Jouko Paananen, hankin Markun tapaan pitkäaikaisimpia aktiivijäseniämme. Kesän ja syksyn kuluessa kivääriradalla ammuttiin sekä 150 metrin että 300 metrin matkalta niin reserviläiskiväärillä kuin sotilaskiväärillä. Kivääripuolellakin ammuttiin niin paikallaan oleviin

tauluihin kuin kääntäviin tauluihinkin. Kaikki kivääriammunnan perusasennot myös harjoiteltiin - tätä taitoa, kuin myös reserviläis- ja sotilaskiväärillä ampu- mista, tullaan tarvitsemaan syyskuun kilpailussa.

Matias Löytynoja harrastaa metsästystä ja sitä tukevana lajina Compak-ammun- ta, joten reserviläisyhdistyk- sen ampumatoimintaan oli luonteva lähteä mukaan. Hän kertoo saaneensa tietoa ampumaratapäivistä yhdis-

tyksen Facebook-sivuilta. -Olen ollut tyytyväinen am- pumatoimintaan. Ammunta on ollut turvallisesti toteut- tetta ja porukka on ollut avointa sekä kannustavaa. Uutta olen oppinut lähinnä pistooliradalla, kivääripuo- lella on ollut ammunnan kertausta.

Matias kertoo liittyneensä Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset ry:n jäseneksi kuluneena kesänä.

-Reserviläisyys merkitsee minulle tahtoa puolustaa

Suurta mielenkiintoa herätti mahdollisuus kokeilla Tokarev SVT-40 -kivääriä (vas) sekä Lahti L-35 -pistoolia (oik). Kes- kellä sotilaskivääri m39 ”Ukko-Pekka”.

Matias Löytynoja ampumassa reserviläiskiväärillä suoritus- taan 300 metrin radalla.

Markku Takala ja Sakari Muuttola opastivat Pauli Niemeä pistoolin lipastamisessa raaneja kohtaan.

Suomea, se on myös kun- niansoitus maamme vete-

Teksti ja kuvat:
Anna Jussila

Elämysmatkailua topparoikan hengessä kenttäradan maisemissa

-Oho, onpa kevyt kulkemaan! Se oli ensimmäinen kommentti ja kokemus, kun hienoinen epäily oli ensin käynyt mielessä resiinareisusta tuttavapirissä puhuttaessa. Pumppureiina on resiinoista tunnetuin, mutta ei suinkaan ainoa. Mielikuva neljästä hikisestä rautatieläisestä pumppaamassa nelipyöräistä resiinaa vaihtui heti ensityöntöjen jälkeen, kun alla olikin putkirunkoinen, vain n. 25 kg painava kolmipyöräresiina. Liikenneviraston ohjeitten 11/2018 mukaan resiina on Ilman omaa konevoimaa (manuaalisesti) kiskopyörillä liikkuva, henkilökuljetukseen tarkoitettu laite. Tällaisen laitteen on täytettävä standardin EN 13977:2011 /3/ vaatimukset, mutta niistä ei nyt sen enempää.

Resiinaa käytettiin aikoinaan radan kunnostustöihin. Kunnostusjoukko, topparoikka, kuljetti välineitään resiinalla ja korjasi muun muassa rikkinäisiä ratapölkkyjä. Radanrakentajat ajoivat sillä työmaalleen, ja aikoinaan ratavartijat käyttivät sitä joka päivä tarkastaessaan omat rataosuutensa.

Taivalkosken Vaara Sport -yritys on muutamia vuosia sitten hankkinut käytettyjä kolmipyöräresiinoja, korjannut ja kunnostanut niitä vuokra- ja elämysmatkailua varten. Resiinoilla voidaan ajaa Taivalkosken ja Suomussalmen välistä 82 km pitkää rataosuutta, missä ei ole enää säännöllistä junaliikennettä. Yrittäjä Tuija Vinkka on hankkinut luvat rataosuuden käyttöön Väylävirastolta. Tilauksesta on saatavana ohjattuja, ja tarvittaessa räätälöityjä palveluja eväineen tietyille rataosuuksille.

Koska nykyistä rautatietä rakennettaessa on hyödynnetty sodanaikaista saksalaisten kenttärataa, niin ra-

Vaara Sportin mukaan varaamat kahvit ja eväät tekivät kauppansa aina, kun pysähdyttiin pienille lepotaunoille.

dan varrella on nähtävissä museoituja kohteita, joista resiinareissujen vetäjä Kyösti Vinkka, toinen Vaara Sportin yrittäjistä, tietää kertoa lisää. Ja jos haluaa perehtyä syvällisemmin kenttäradan tapahtumiin, niin silloin kutsutaan paikalle taivalkosken sotahistorian asiantuntija Tuomo Horsma, hän on mitä parhain lähihistoria tietolähde.

Mutta matkaan! Kyösti Vinkka kuskasi peräkärryllään matkalla käytettävät kevyet resiinat Taivalkosken Metsäkylälle, vanhan Korvuan aseman lähelle, josta päätettiin ajaa 15 km matka Kurttiin saakka. Ja tosiaan, ensikertalaiselle se liikkeellelähdon ja ajon keveys oli mitä mieluisin kokemus. Piti vain päättää, lähtekö eteen vai taakse päin.

Kolmipyöräresiinan käyttölaiteistona on edestakaisin liikkuva käden- ja jalansijoilla varustettu vipuvarsi, joka on kytketty hammasrattaaseen välitystangolla. Hammasratas on edelleen kytketty vetoakseliin tavallisella polkupyörän kettin-

gillä. Lihasvoimaa ei tarvita läheskään niin paljon kuin nelirataisella, koska tätä mallia liikutellaan yleensä käsin ja jalojin; käsin työnnetään ja vedetään, ja samaan aikaan vipuvarsta voidaan painaa jaloilla. Käsi- ja jalaveto on hyvä olla mukana, lukija arvannee syyn.

Resiinaa ei tarvitse ohjata, se kulkee vakaasti kiskolla kahden teräslaipallisen isomman pyörän ja A-varren päässä olevan, rinnakkaisella kiskolla kulkevan pienemmän pyörän vakauttamana. Etummaisena ryhmässä ajava säättää vauhtia ja ilmoittaa perässä tuleville käsimerkein, mitä seuraavaksi tapahtuu. Yleensä reserviläisille tutut huomiot ja seis-merkit riittävät. Jos vauhti alkaa yltä liian kovaksi alamäkiolosuhteilla, lähestyttäessä tasoristeystä tai kiinni olevaa vaihdetta, voi sitä säättää istuimen alla olevan käsijarrun avulla. Helpottava tieto resiinamatkaa harkitsevalle on tieto, että resiinan varustuksiin kuuluu aina työkalupakki ja varaosia, koskaan ei jäädä matkan varrelle.

Ryhmämme ajoi tasais-

ta, n. 12-15 km/h vauhtia, joten sekä n. 12-vuotias Amos-poika että lähes kaksikymppinen seniorimme pysyivät vaivatta mukana. Taivalkosken erämaaluonto näytti parhaat puolensa, ja varsinkin juuri parhaimmillaan olevat hillat houkuttelivat pysähtymään kesken matkan. Ja meidän pysähdyimme. Olisi kannattanut ottaa muutama ämpäri resiinan tarakalle! Matkan aikana kuulimme

radalla hillasoiden välissä pidettyjen kahvi- ja evästaukojen aikana haapajärven sotahistorian asiantuntija ja Osmo Halosen ja Tuomo Horsman kertomana tietoja Kontiomäki-Taivalkoski-radasta, eli sen historiasta, nykytilanteesta ja tulevaisuuden suunnitelmista.

Vaikuttava kokemus retken loppupuolella oli se, kun Tuomo Horsma johdatti reissaajat Korvuan aseman lähellä olleelle saksalaisten käyttämälle tilapäiselle hautausmaalle. Vielä selvästi nähtävillä olevat kuopat maassa olivat todisteena kenttäratatyömaalla menehtyneiden sotavankien kohtalosta. Ruumiit on sodan jälkeen siirretty muualle, vain kuopat ovat jääneet.

Retken jälkeen, tasoristeyksessä resiinoita peräkärryyn lastatessamme, paikalle pysähtyi uteliaita ohikulkijoita ihmettelemään oudon näköisiä vemppeleitä. -Voi, onpa mukava nähdä, että näitä resiinoja vielä liikkuu raiteilla, totesi eräs espoolainen hillareissulta palaava pariskunta.

Resiinalla ajelu on elämysmatkailua parhaimmillaan. Resiinan pumppaaminen ja veivaaminen on hauskan

lisäksi tehokasta liikuntaa. Vauhtihan tappaa, mutta kehoaan kuuntelemalla saa parhaat tuntemukset aikaan. Eikä sääkään ole este, kun pukeutuu olosuhteiden mukaan. Periaatteessa talvella voi ajaa resiinalla, koska kitka paljailla kiskoilla on aina pieni.

Resiina-ajeluista ja -retkistä kenttäradan maisemissa kiinnostuneet reserviläiset ja/tai sotahistorian harrastajat voivat ottaa yhteyttä taivalkoskiseen Vaara Sportiin, siellä yrittäjä Tuija Vinkka vastaa puhelimeen 044 309 8500, ja voitte sopia majoituksesta ja ruokailusta lähtien teille sopivista palveluista. Ja mikä estää lähtemästä resiina-ajelulle vaikka koko perheen kanssa, sillä aivan äskettäin reissun teki perhe, jossa nuorin oli 10-vuotias tyttö ja vanhin 70-vuotias isoäiti!

Kiitos avusta retken toteuttamisesta ja sotahistorian tiedoista, Osmo Halonen ja Tuomo Horsma! Kiitos myös Tuija ja Kyösti Vinkka retken teknisestä toteutuksesta ja maukkaista eväistä!

Teksti ja kuvat:
Jouko Liikanen

Pieni kitinä saakerista poistui vaseliinispraylla.

Kolmipyöräresiina kulkee laipallisten teräspyöriensä varassa vakaasti kiskoilla. Välitys on suunniteltu keveäksi ja kitka sileillä kiskoilla on pieni.

Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset ry:n vuosikokouskuulumisia

-perinteiden kunnioittamista, ampumatoiminnan kehittämistä, liikuntaa ja sotahistoriaa

Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset kokoustivat 6.9.2020, samalla kertaa pidettiin sääntömääräiset kevät- ja syyskokoukset. Yhdistyksen puheenjohtajana vuonna 2021 jatkaa Anna Jussila. Johtokuntaan valittiin vuodelle 2021 Teemu Isola, Arto Kunelius, Heikki Niemelä, Kimmo Turpeinen ja Matias Löytynoja.

Vuoden aikana uusia jäseniä on liittynyt yhdistykseen kaikkiaan kuusi ja jäsenmäärä on tällä hetkellä 108 henkilöä. Kokouksessa todettiin, että yhdistyksen ampumaharrastustoiminta on ollut suosittua ja tarpeellista –toiminta on houkuttellut uusia aktiivijäseniä mukaan. Olemme saaneet käyttää Puolustusvoimien monipuolista ampumarataa Haapajärvellä. Ampumatoiminnalle on toivottu jäsenten keskuudessa jatkoa ensi vuodellekin, joten yhdistys nimesi ampumar ryhmän toteuttamaan ensi vuonna kuukausiammunnat sekä perinteiset Karin Pannos- ja Jepen Pytty-ampumakilpailut. Toiminta on suunniteltu aloitettavaksi jo maaliskuusta alkaen kestään alkusyksyyn saakka, kerran kuussa. Yhdistyksen toimintaperiaatteena on kouluttaa aktiivisista uusista ampumatoiminnasta kiinnostuneista jäsenistä ammunnan vetäjiä yhdistyksen omiin kilpailuihin sekä ampumaharrastustoimintaa varten. Tässä toimintamallissa kokeneet konkarit opettavat nuoret aktiivit turvallisen ampumaratatoiminnan johtamiseen.

Myös liikuntatapahtumia on suunniteltu –onhan omasta kunnosta huolehtiminen jokaisen reserviläisen tehtävä. Tämän lehden ilmestyessä yhdistyksemme jäsenet ovat kokoontuneet matalan kynnyksen jalkamarssille Haapajärvellä, Tynnyrikosken ja Pitkäkankaan maastoon. Yhdistyksemme omistaa yhdessä Haapajärven Reserviupseerikerhon kanssa Haapajärvellä sijaitsevan Tynnyrikosken majan, ja maja tulee näyttelemään suurempaa roolia toiminnassamme erilaisten ulkoilutapahtumien merkeissä. Myöhemmin tälle syksylle on myös tiedossa yhteinen toimintapäivä/avointen ovien päivä samaisella Tynnyrikoskella reserviupseerikerhon, partiolaisten sekä yhdistyksemme kesken. Tynnyrikoski on upea ulkoilukohde, joka

Tynnyrikosken maja on reserviläisten ja partiolaisten tukikohtana useissa harraste- ja ulkoilutapahtumissa.

on noteerattu Suomen retkeilykohteita esittelevässä suuren suosion saaneessa Retkipaikka -kirjassakin. Tynnyrikosken retkeilyalueella on myös meneillään mittava kehitys- ja kunnostusprojekti, josta myöhemmin on lehtijuttua tiedossa yhdistyksemme toimintaan liittyen.

Muut suunnitelmat liittyvät

sotahistorialliselle matkalle osallistumiseen ja vuosittain järjestettäviin kunniaavartioihin. Yhdistyksemme jäsenillä on monenlaista osaamista ja kiinnostuksen kohteita, joita mielellämme tuemme ja hyödynnämme. Olemme saaneet kuulla mm. sotahistoriaan liittyviä mielenkiintoisia esitelmiä vuosikokousten yhteydessä.

Yhdistyksemme on tehnyt tänä syksynä yritys yhteistyötä Maaselän Kone Oy:n kanssa, kun jäseniämme oli järjestämässä yrityksen tyhy-päivän ammuntakoulutusosuutta. Samalla voimme kertoa yhdistyksen toiminnasta ja pyrkiä jäsenten rekrytointiin. Niin yritys yhteistyö kuin yhteistyö muiden yhdistysten kanssa

tuovat paikallista reserviläistoimintaa ihmisten tietoisuuteen. Tänä vuonna toimintaamme ovat tukeneet Puolustusvoimat, Metsästäjän Erikoisliike Olkkonen Oy, Erä-Korpinen/Sakari Muuttola, Kaivinkoneurakointi Karjalainen/Jarmo Karjalainen sekä muut yksityiset tahot. Lämmin kiitos kaikille ahkerille jäsenillem-

me työstä yhdistyksemme hyväksi niin kouluttajina, toimitsijoina kuin osallistujina. Kiitos kaikille yhteistyötä kanssamme tehneille tahoille.

**Teksti: Anna Jussila
Kuvat: Jouko Liikanen**

Lohijoen erikoinen kanjonimaasto tarjoaa vaihtelua tasamaihin tottuneelle ulkoilijalle.

Intensivt samarbete mellan myndigheter i lokalförsvarsövningen Karleby 20

Västra Finlands sjöbevakningssektion deltog den 7–11 september 2020 i lokalförsvarsövningen Karleby 20 som ordnats av Björneborgs brigad. Förutom Försvarmakten och Västra Finlands sjöbevakningssektion deltog också enheter från polisinsättningen i Österbotten, Österbottens räddningsverk, Karleby hamn och Tullen. Från Västra Finlands sjöbevakningssektion deltog Vallgrunds sjöbevakningsstation och

ledningscentralen. Marinens militärpolisstrupp (Nylands Brigad) hörde till Vallgrunds sjöbevakningsstations sammansättning för den tid övningen pågick. Västra Finlands sjöbevakningssektion hade som mål att intensifiera de redan vedertagna samarbetsformerna mellan säkerhetsaktörer i Kust-Österbotten och utveckla såväl Gränsbevakningsväsendets som Försvarmaktens reaktionsförmåga i uppgifter

som anges i territorialövervakningslagen.

Västra Finlands sjöbevakningssektion ansvarade för att genomföra den maritima verksamheten under övningen. Övningen kulminerade den 10 september 2020 i en situation där flera myndigheter var involverade och en beväpnad grupp utan beteckningar hade omhändertagit en kritisk hamnbyggnad i Karleby hamn. Den beväpnade gruppens aktioner stoppades, och en

enhet från sjöbevakningssektionen och marinens militärpolisstrupp omhändertog personerna med gemensamma krafter.

Västra Finlands sjöbevakningssektion och marinens vedertagna samarbetsformer används årligen bland annat i sjöbevakningens personalutbildning och när sjöbevakningen deltar i marinens truppproduktion. Samarbetet har förstärkts under de senaste åren också med andra aktörer som

ansvarar för säkerheten i hamnar under störnings- och undantagsförhållanden. På grund av den rådande coronavirussituationen har säkerhetsmyndigheterna varit tvungna att förnya sina tidigare verksamhetsmodeller i ganska snabb takt och samordna dem på nytt mellan olika aktörer. Detta har krävt flexibilitet

över organisationsgränserna. Trots de utmaningar som den exceptionella situationen medfört kan man med gott samvete konstatera att de mål som ställts upp för övningen och i övrigt för samarbetet har uppnåtts.

GRÄNSBEVAKNINGSVÄSENDETS

MEDDELANDE 22.9.2020

Paikallispuolustusharjoitus – toiminta oli näkyvää, osaavaa ja luottamusta herättävää

Paikallispuolustusharjoituksia järjestetään maavoimissa kahdesti vuodessa ja KOKKOLA 20 oli tänä vuonna yksi kuudesta. Kaikissa niissä pääpaino on paikallisjoukkojen toimintavalmiuksien päivittämisessä vastaamaan paikallisia erityisolosuhteita, mutta kyseessä on myös kehittyvän yhteiskunnan muutosten edellyttämien toimintatapojen huomioiminen.

Maanantaista perjantaihin, 7.-11.9., kestäneen Keski-Pohjanmaan maakunnan harjoituksen järjesti Porin prikaati ja mukana harjoituksessa oli yhteensä noin 800 varusmiestä, reserviläistä ja kantahenkilöstön edustajaa. Yli 200 Puolustusvoimien ajoneuvoja oli liikkeellä. Näihin lukuun kun lisätään muut viranomaiset ja heidän kalustonsa, niin kansalaiset saattoivat todeta jotain erityistä olevan tapahtumassa. Rauhan ja taloudellisesti vakaan ajan aikana kansalaiset eivät juurikaan mieti arjen turvallisuutta, mutta yhteiskunnan ja sen toimivaltaa käyttävien viranomaisten on se tehtävä. Silloin pitää miettiä valmiiksi niitä todellisia uhkakuvia, joita maamme voi joutua kohtaamaan. Valtiollisten ja taloudellisten toimintojen häiriötöntä jatkumista täytyy suojella, ja se edellyttää säännöllistä harjoittelua. Koska kaikki vaikuttaa kaikkeen, niin silloin yhteistyön eri viranomaisten kanssa täytyy sujua. Kun toisten toimintatavat tunnetaan, on helppo kehittää menetelmiä yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseksi. Vienti- ja tuontisatamana Kokkola on tärkeä kaupunki puolustettavaksi, siellä on raskasta teollisuutta, iso rautatieasema, lentokenttä ihan vieressä, ja maakunnassa on paljon muuta tärkeää infrastruktuuria, jota pitää suojella. Paikallispuolustusharjoituksessa nähtiin joukkoja ja viranomaistoimintaa myös Lohtajalla ja Pietarsaareissa.

KOKKOLA 20 -harjoitukseen tutustunut Maavoimien komentaja kenraaliluutnantti Petri Hulkko tunnetaan paikallispuolustuksen kehittäjänä. Paikallispataljoonat ja maakuntakomppaniat ovat tärkeitä toimijoita alueellaan, ja etenkin paikallisten reserviläisten osaamiseen panostetaan. Maavoimien komentajan mielestä näkyminen maakuntakeskuksissa on tärkeää, ja samalla se luo luottamusta paikallisiin ihmisiin.

Puolustusvoimain komentaja kenraali Timo Kivinen tarkasti myös KOKKOLA 20 -harjoituksen. Hänen mielenkiintonsa kohteena oli varsinkin viranomaisyhteistyö ja sen toimivuus. Kivisen mielestä viranomaisyhteistyön merkitys paikallispuolustuksessa kasvaa koko ajan. Kokkolassa valmiudet toimia yhdessä näyttivät olevan hyvällä tasolla, samoin kuin reserviläisten ja varusmiesten toiminta yhdessä paikallisten siviiliviranomaisten kanssa.

KOKKOLA 20 -paikallispuolustusharjoitus oli näkyvä osa kaupungin 400-vuotisjuhlien tapahtumia. Maakunnallisesti tärkeä satama- ja kauppakaupunki on noteerattu maamme kokonaisturvallisuuden kartalla

Tiivistelmä ja kuvat teksteineen:
Jouko Liikanen

Porin prikaatin komentaja, prikaatikenraali Mika Kalliomaa ja Pohjanmaan poliisilaitoksen poliisipäällikkö Kari Puolitaival tapasivat yhteisen harjoituksen merkeissä ja kuuntelivat ylikonstaapeli Viirten kokemuksia aamupäivän tapahtumista.

Vanhempi rajavartija Magnus Tiainen Länsi-Suomen merivartiostosta jakoi nuorempia ja vanhempiakin kiinnostavaa materiaalia Rajavartiolaitoksen toiminnasta. Yleisöä kiinnosti myös torilla mukana ollut kevyt ilmatyynyalus, jota käytetään valvonta- ja pelastustehtävissä varsinkin keli-rikko-aikoina.

Viikolla 37 Kokkolan kaduilla ja maakunnassakin näkyi sotilaspartioita suorittamassa annettuja tehtäviä, jotka liittyivät harjoituksen kulkuun.

Kokkolan Sotilaskotiyhdistyksen Marja Haanpään mukaan keskiviikolle oli tilattu 1000 munkkia, ja hyvin ne tekivätkin kaupansa sekä torilla että Lohtajalla. Harjoitus työllisti vihreitä sisäisiä niin toimistolla kuin kentällä kuuden päivän ajan, jolloin Vattajan leirisotilaskotiakin pidettiin auki klo 18-21.

Porin prikaatissa sijaitseva Sotakoiraosasto oli lähettänyt KOKKOLA 20 -harjoitukseen useampia koirakkoja, joista keskiviikon yleisönäyttelyssä oli mukana 7-vuotias saksanpaimenkoira Källi ohjaajineen. Pari esitteli sotakoirien tottelevaisuuskoulutusta havainnollisin esimerkein.

Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren pelastuslaitoksen kalustoa miehistöineen oli näyttävästi esillä niin torin näyttelyssä kuin maakunnassa ja teollisuusalueilla toteutetuissa harjoituksen osissa.

Maavoimien komentaja, kenraaliluutnantti Petri Hulkko tapasi Kokkolan Sotilaskotiyhdistyksen osastolla Kokkolan kaupunginjohtaja Stina Mattilan ja hallintojohtaja Ben Weizmannin, sekä harjoituksen johtajan, eversti Riku Suikkasen Porin prikaatista ja harjoituksen johtajan apulaisen, everstiluutnantti Mauri Etelämäen Pohjanmaan aluetoimistosta.

Kansainvälinen kahakka Himangalla 1918

Leninin ja bolshevikkien suureksi harmiksi yleislakko päättyi Suomessa yhden äänen enemmistöllä. Samalla myös työväenkaartin toiminta hiljeni Himangalla ja sen vastavoimat aktivoituivat. Elämä työväentalolla oli muuttunut jo maaliskuun vallankumouksen jälkeen. Talo oli osoitettu 15. marraskuuta 1915 venäläisten sotilaiden päämajoituspaijaksi. Mitä Himangalla tapahtui?

Suojeluskunnan synty

Toisaalta Kannuksen nimismiehen Yrjö Nikulan toimesta ”eloopuhallettiin” suojeluskunta. Aluksi kokoonnuttiiin Raumankarille kauppias Matti Kedolle. Kun yhden läsnä olleen luotettavuutta epäiltiin, noin 15 miehen joukko liukeni vaivihkaa kahden kilometrin päähän Kannuskylälle Tuomas Pöyhtärin taloon.

Ensimmäiseksi paikallis-päälliköksi valittiin laivuri Pöyhtäri ja esikunnan jäseniksi kauppias Keto ja poliisi Jokela. Pöyhtäri oli ollut aiemmin nuorisoseuran puheenjohtaja ja Keto vaimonsa kanssa suorastaan seuran kantavia voimia. Jokelan työväen miliisi vangitsi venäläisten avulla ennen joulua eli yleislakon aikana. Yhdysmiehiä eli ”innostajia” yritettiin nimetä kylille, joista aktiivisimpia olivat Pönttiö ja Torvenkylä. Esikuntaa laajennettiin talvella.

Eipä aseita ollut juuri suojeluskunnallakaan. Tosin Keto ja Tuomas Pönttiö saivat jännittävien vaiheiden jälkeen kangaspakkaan tai paperikärröön piilotettuna tuotua Etelä-Pohjanmaalta yhden kuljetuksen ajaksi katkaistun kiväärin, jonka Keto juuri ennen kuolemaansa vei Alpo Rahkosen taloon. Ase on yhä suvun hallussa.

Liekö venäläisillä ollut jotain vihiä, sillä aseita etsittiin Saha ja Mylly Oy:lä kävijöiltä. Sakari Ainalin taloon (entisen SPR:n kirppiksen paikalla) tehtiin kotitarkastus vintille asti. Ainali nappasi noin vuoden vanhan tyttärensä Helmin (Vuokko Peltolan äiti) syyliinsä. Hän arveli, että eivät sotilaat hirveäsi ampua pienokaista kantavaa isää. Myllystä Lohtajalle palaavien isäntien kuormia tutkittiin Harmaalanperällä. Niistäkään ei aseita löytenyt.

Tapaninpäivänä joukko venäläisiä sotilaita pyrki ilmaiseksi iltamiin Alaviirteellä. Ei päästetty, jolloin harmistuneet sotilaat ampuivat seitsemän miehen voimin ilmaan yli sata

kertaa! Vähän myöhemmin Sanfrid Kluukerille kostettiin, mutta nopean väistöliikkeen ansiosta pään tähdätty lyhytvartisen kirveen isku aiheutti vain pitkän ”verta hikoilevan” naarmun poskeen.

Himangan työväenyhdistys haastoi kunnan oikeuteen talonsa vuokrasta. Yhdistys suunnitteli ylemmää tulleen kehotuksen vuoksi ”itse-näisyysjuhlaa” tammikuun lopulle. Olisi marssittukin Raumankarin ympäri, mutta sekä juhla että yhdistys jäivät suurempien tapahtumien jalkoihin.

Kunnan ”valkoiset napamiehet” kokoontuivat papilassa 19. tammikuuta. Oli saatu määräys lähettää mies Kokkolaan. Valituksi tuli Kalle Uunila, jonka tiedettiin oleva ”yrmeä” venäläisille. Vähän piti äitiä ja isoa veljeä puhua ympäri, mutta seuraavana päivänä pieni reppu selässään lopulta kapteeniksi ylennyt Uunila sujutteli suksilla kaupunkiin ja lopulta sotakouluun Vöyriille asti.

Kahakkoja venäläisten kanssa

Nuorisoseuran iltamissa oli jaettu tietoa, että tammikuun 28. päivän aamulla lähdetään karkottamaan venäläisiä. Yöllä kolmen ja neljän välillä ensimmäiset miehet kokoontuivat Isolla Pöyhtärillä. Karhista saavuttiin reellä eväät mukana. Viestinviejiä lähetettiin Hillilään, mutta Pönttiöön asti ei kunnolla ehditty. Huuto-laispoika muisteli kuinka tuvassa, jossa hän nukkui, outo mies sanoi: ”Nyt pitää lähtyä ajahan ryssiä pois!” Niin tehtiin.

Kirkkoherra Selinin mukaan lohtajalaisia lähti lopulta 48. Himankalaisia oli saman verran, mutta yhtä aikaa miehiä lienee ollut koolla vähemmän. Aseistus oli kirjava: seipäitä, kirveitä, haulikkoja ja rullarevolvereita, mutta esimerkiksi Niemelän Kallella oli mukana vain puukko. Lohtajan vähät venäläiset olivat läheneet ja heiltä otettu kunnan aseita.

Joukkoja käski nimismies Yrjö Nikula, jolloin lohtajalaiset pettyivät; jääkäri-luutnantti Nestori Karhula ei ollutkaan paikalla. Liikkeelle lähdettiin kuudelta. Juho Sepän johdolla muuttaman miehen porukka yllätti Lopotista ns. pikkukasarmiin. Mikko Koski sieppasi puhelimen kainaloonsa ja Matti Palola löi kirveellä puhelinlangat poikki. Saa-liiksi saatiin kolme tai neljä kivääriä vangituilta sotilailta, jotka vietiin Pöyhtäriille. Erään lohtajalaisen johdolla lähetettiin viisi tai kuusi miestä eliminoimaan Sa-

hanmäen venäläisiä. Taval-lisesti siellä oli kuudesta kahdeksaan sotilasta. Hää-täjät kuitenkin huomattiin ja laukauksiakin ammuttiin. Se pelästytti tinkimaitoa hinkissä kantaneen nuoren tytön, joka syöksyi suojaan ojan pohjalle. Venäläiset taas pakenivat jäätä pitkin Lahdensuun puolelle.

Jo vähän aiemmin eräs karhilainen oli käynyt Raumankarilla Tuomas Särkilän nurkilla. Venäläinen sotilas oli havainnut hänet ja ampunut. Koska naarmuakaan ei jäänyt, lienee kyseessä ollut ilmaan laukaistu varoitus. Nikula vei yhä tahkeammin edenneen 60 – 70 miehen ryhmän avoimesti Isoa siltaa pitkin työväentalolle. Vartiomiehen oli helppo huomata heidät ja tehdä hälytys.

Sukeutui noin puoli tuntia kestänyt kahakka, jossa ammuttiin kovilla. Kerolan Arvolla oli Winchester-kivääri. Kalle Niemelä piti häntä liian hermostuneena ja käski antamaan aseensa August Hanhisalolle, jota Niemelä yllytti ampumaan. Määräys oli kyllä, että kohti ei olisi saanut ampua. Kaikki mainitut olivat lohtajalaisia. Niemelä uskoi, että ruumiita olisi tullut enemmän, jos aseita olisi ollut enemmän.

Yksi venäläinen sotilas heräsi laverilta, joka on mahdollisesti säilynyt, vastassa vaiheessa. Juuri kun hän veti saapasta jalkaansa talon päädyssä valtatieltä päin neljännen ikkunan luona, lävisti luoti sydämen: kuolema tuli välittömästi. Sivullisetkin olivat vaarassa, sillä mm. nykyisin Poistopisteen tienoolla sijainneen rukoushuoneen seinään iskeytyi ainakin kaksi kuula.

Luotien napse kuului kauas. Kosti Tilus oli lähtenyt salaa mukaan, jotta synnyttävä vaimonsa ei huolestuisi. Perheen nelivuotias tytär vain ei osannut olla hiljaa, vaan julisti kovalla äänellä, että nyt ammutaan. Kun sotilaat järjestäytyivät ketjuihin, nimismies Nikulan hermot pettivät: hän juoksi karkuun Kannukseen Pönttiön ja Mutkalammin kautta. Johtajaa vaille jääneet piiritäjät palasivat hämmennyneenä Pöyhtäriille, ja lohtajalaiset jatkoivat takaisin kotiinsa. Kun Matti Palola äkkäsi reessä venäläisiltä takavarikoidun puhelimen, hän viskasi sen Mattilan lammasnavetan välikatolle. Venäläinen kersantti ja kolme sotamiestä ryntäsi Uunilan taloon. He luulivat, että kuolettava laukaus olisi ammuttu talon hyljepyssylä. Sellaista ei löytynyt, eikä haulikon piipussakaan ruuti haissut. Silti he näyttivät

useasti pistimellä, kuinka Sigfrid Uunila lävistettäisiin. Onneksi työväentalolla oli kaksinkertaiset ikkunat; vetämällä luotilanka reiästä voitiin todistaa, että kuolettavaa luotia ei ollut voitu ampua Uunilasta. Se oli tullut navetan nurkalta talon puoleisesta päädyistä.

Vaaranpaikkoja lisää

Himangan punaiset eivät tienneet etukäteen suojeluskunnan toimista eivätkä osallistuneet kahakkaan, mutta saapuivat nopeasti joukoittain säälimään tapahtunutta. Lopotin tyttöjen kerrotaan itkeneen, kun ”ne ampuivat sen kauniin nuorukaisen.” Kuva ruumiista piirtyi vähän ahdistavasti 12-vuotiaan Arttu Salmun mieleen.

Venäläiset ottivat vangeikseen laivuri Pöyhtärin, Alfred Silakan ja Hiskias Hillilän, joka oli oppinut venäjää vanhassa sotaväessä. Laivuri uskotteli piiritäjiä olleen lähes 600. Hän saikin sovittua, että sotilaat lähtevät vapaaehtoisesti Himangalta, kun kuljetus järjestetään. Se sopi varsinkin joukon ukrainalaiselle päällikölle Lisovskylle, joka oli ollut tuttu vieras Pöyhtäri-lä rauhallisempaan aikaan. Tuttuja oltiin muutoinkin, yksi väepeli oli asunut vuokralla Uunilassa.

Lienee vain legenda, että venäläiset olisivat luulleet revontulia valonheittimiksi ja jälkiä Ervastin kalliolla alppijääkäreiden jättämiksi. Toisaalta Vasankarilla yksi nuori upseeri ampui mieluummin itsensä, kuin palasi bolshevikkien hallitsemaan kotimaahansa.

Päivällä yhden ja kahden välillä venäläiset istuivat tavaroiheen 24 reessä ladattua kiväärit käsissä valmiina lähtemään Kannuksen asemalle. Alatalon Kustun sivuaisarekeen pantiin ylimääräiset aseet, vainaja tyynynään haitari ja punainen lippu. Venäläisten omat hevoset oli viety pois jo syksyllä. Vetojuhtia olivat olleet kysymässä myös työläiset. Oli sovittu, että ajajia ja hevosia ei saa ampua ja asemalla kyydistä maksetaan. Hillilässä sotilaat pitivät sormeaa liipaisimilla, sillä heille oli kerrottu pahimpien miesten asuvan tuolla kylällä. Kiireessä sotilailta jäi yhdeksät alushousut ja kaksi venettä, joista toinen kellui Ohtakariassa.

Venäläiset olivat kuitenkin saaneet välitettyä kirkonkylän sentraalin kautta tiedon kahakasta Kokkolaan, josta oli tulossa kahdella kuularuiskulla varustettu vahva matruusiosasto kostoretkelle Himangalle. Kälvään suojeluskunta oli hälytetty

Matti Keto salakuljetti tämän aseensa kahdessa osassa kangaspakan sisällä Himangan suojeluskunnalle 1917.

estämään junan etenemisen, mutta se ei siihen pystynyt. Varatuomari Gum-merrus Kannuksesta oli lähettänyt apupyynnön Ylivieskaan ja Nivalaan, mutta etäisyys sieltä oli liian suuri ehtiä tänne. Kannuksessa majailleet noin 30 venäläistä sotilasta olivat poistuneet jo aiemmin vapaaehtoisesti. Kokkolasta tulevat noin 50 matruusia ja Himangalta lähteneet venäläiset kohtasivat Välikannuksessa Pesolassa. Sukeutui pitkä väittely, mitä tehtäisiin. Arpaakin kerrotaan heitetyn. Olisiko Lisovsky tässä vaiheessa puhunut alppikenkien jäljistä, jotta matruusit olisivat luopuneet iskusta? Tieto vaarasta saapui puhelimitse Himangan papipilaan, jossa kirkkoherra Elovaara puristi kädet ristiin rystyset valkeina. Ehkä sekin auttoi, sillä lopulta kaikki sotilaat palasivat Kannukseen. Toisaalta nykyisen Kuunarin paikalta miehistön pariin asumaan määrättyllä komealla päälliköllä lienee ollut jonkinlainen auktoriteetti jäljellä.

Vielä Ojalan talojen tienoolla kaksi naista säikähti saapuvaa kolonaa. He ryntäsivät piiloon riihen taakse. Kun samalla pakenen paukkui, luulivat venäläiset, että heitä ammutaan. Sotilaat vastasivat oletettuun tuleen, jolloin hevosetkin hermostuivat, ja reessä maannut vainaja kierahti ojaan. Lopulta tilanne rauhoittui, ja asemalla hevosmiehet saivat luvattun palkkionsa.

Lyhyesti lopuksi

Miten kävi Pikkukasarmien venäläisille? Arvo Hekkala ja Vilho Tilus olivat kuulleet, että heidät ammuttiin. Matti Kedon muistelmavuodelta 1928 viittaa samaan. Jos näin kävi, ei ole aivan varmaa, olivatko teoittajat himankalaisia vai lohtajalaisia. Vilho Tiluksen mukaan he olivat alaviirreläisiä. Hautapaikka olisi lähellä Lohtajan rajaa Oravakorvessa Ison paterin eteläpäässä. Alueen rauhoitti laivuri Pöyhtäri 1950-luvulla, kun valtatieta linjattiin uuteen paikkaan. Tosin hänen perusteli sitä Suomen sodan aikaisilla tapahtumilla.

Marraskuussa 1917 hukkuu kiistatta kaksi venäläistä matruusia Ohtakarin lähellä, tammikuussa kuoli työväentalolla varmasti yksi sotilas, ja todennäköisesti kolme tai neljä muuta ammuttiin. Mahdollisesti siis jopa seitsemän venäläistä kuoli täällä. Himankalaisia ei menehtynyt eikä haavoitunut, silti siemeniä vihanpidolle ja kaunalle jäi.

Valkoisten ihmetellessä menoa yleislakon aikana eräs työväenkaartilainen to-kaisi, että valta on nyt heillä. Laivuri Sakari Pöyhtäri murahti enteellisesti takaisin: ”Tänään teillä, huomenna meillä.” Näin kävi. Herman Eskeli kehotti työväenyhdistyksen väkeä le-vollisuuteen ja välttämään puheilla tai teoilla antamasta mahdollisuutta valkoisten provokaatioille.

OPEN results in Keski-Pohjanmaan SRA PM 2020

#	Match-%	Match pts	First name	Last name	Div	Cat	
1	100.00	485.6901	Heikki	Ylikangas	Open	-	Ylivieska Res
2	73.93	359.0784	Mika	Verronen	Open	-	Sievi res ups
3	71.56	347.5712	Artur	Haapaniemi	Standard	-	Kannuksen res.ups.
4	70.68	343.2892	Jaakko	Isomaa	Open	MI	Nivalan Reserviläiset
5	68.11	330.8098	Ilkka	Holappa	Open	S	RM/ORUK
6	65.84	319.7819	Arto	Hautala	Open	-	Ylivieskan Reserviläiset
7	64.92	315.3252	Mika	Tapanainen	Standard	-	PJ-Res
8	62.13	301.7388	Ville	Repo	Open	-	HaapRes
9	61.60	299.1731	Tapani	Vertanen	Standard	-	KokRes
10	61.05	296.5125	Juha	Lukkarila	Standard	-	KokRes
11	61.03	296.4007	Tommi	Pesonen	Open	MI	MuhRes
12	60.64	294.5162	Juha	Virkkala	Open	S	Ylivieskan Reserviläiset
13	60.40	293.3418	Mika	Virtanen	Open	S MI	KokRes
14	59.23	287.6949	Hannu	Numminen	Standard	-	Nivala Res
15	57.72	280.3472	Otto	Läspä	Open	-	KokRes
16	57.70	280.2417	Jarmo	Koivula	Open	-	Oulun Reserviläiset
17	57.14	277.5417	Mika	Rajaniemi	Open	-	YkaRes
18	56.77	275.7112	Valter	Fagerholm	Open	-	-
19	56.46	274.2332	Aapo	Läspä	Open	-	KokRes
20	55.99	271.9518	Pasi	Viitala	Open	-	KokRes
21	54.09	262.7300	Hannu	Mäkelä	Standard	-	KokRes
22	51.99	252.5250	Anssi	Niemi	Open	-	Käres
23	51.11	248.2580	Mika	Huotari	Open	-	Nivala Reserviläiset
24	49.92	242.4347	Antto	Niemonen	Open	-	KokRes
25	48.84	237.2268	Veikko	Suihkonen	Open		Ylivieskan Reserviläiset
26	48.32	234.6876	Rolf	Bäckström	Open	S	PJ-RES
27	47.80	232.1361	Ilkka	Hautala	Standard	-	Ylivieskan Reserviläiset
28	47.08	228.6418	Miika	Vilkuna	Open	-	Ylivieskan Reserviläiset
29	46.86	227.6026	Andreas	Rönnqvist	Open	-	PJ-RES
30	46.61	226.3575	Juho	Hietala	Standard	MI	Kokkolan Reserviläiset
31	45.05	218.8028	Frans	Haapaniemi	Standard		Kannuksen Res.ups.
32	44.53	216.2988	Tapio	Karihtala	Standard	-	-
33	44.46	215.9620	Risto	Kangas	Open	-	Ylivieskan Reserviläiset
34	41.94	203.7113	Tommi	Löytynoja	Standard	-	Nivala res
35	40.95	198.8687	Olavi	Soinio	Standard	MI	Vääpelikilta ry
36	40.78	198.0688	Mika	Vierimaa	Open	MI	KokRes
37	39.30	190.8664	Jyrki	Väliahdet	Standard	-	Ylivieska res
38	38.24	185.7323	Mikko	Anttila	Open	MI	KokRes
39	37.61	182.6916	Börje	Pessi	Standard	-	Oulaisten Reserviläiset
40	35.38	171.8240	Matti	Korkiakoski	Open		Ylivieskan Reserviläiset
41	35.36	171.7208	Tuomas	Tyhtilä	Open	-	Ylivieskan Reserviläiset
42	30.34	147.3558	Ville	Alahäivälä	Open	-	Ylivieskan Reserviläiset
43	25.45	123.6287	Antti	Vierimaa	Standard	MI	Pyhäjärven Reserviläiset
44	22.37	108.6370	Anniina	Jämsén	Open		Oulun Reserviläiset

Keski-Pohjanmaan piirin perinneasemestaruudet ratkottiin Pyhäjärvellä

Heinäkuussa kilpailtiin Pyhäjärvellä Keski-Pohjanmaan perinneaseiden mestaruuksista. Kisassa ammuttiin sotilaskivääreillä eli pystykorvilla ja käsiaseilla. Pystykorvasarjassa ammutaan vakiomallisilla 7.62x53R sotilaskivääreillä. Aseiden on oltava alkuperäisessä kunnossa (tukki, laukaisukoneisto ym.), eikä amunnassa saa käyttää ammuntaa auttavia vaatteita. Kivääreillä ammuttiin viisi laukausta makuulta ja viisi laukausta pystyasennosta. Käsiasesarjassa kilpaillaan joko pistooleilla tai revolvereilla. Aseen täytyy olla valmistettu vuonna 1945 tai aiemmin. Kaliiperirajoituksia ei ole. Suositteja kilpailussa käytettäviä aseita ovat Nagant, Parabellum ja Lahti-pistoolit. Pistoolisarjassa ammuttiin 25 metrin matkalta 10 laukausta.

Tulokset:

Kivääri:

1. Pekkarinen Tapio	75
2. Leskelä Saku	62
3. Rönkä Olavi	61
4. Rönkä Saku	61
5. Huttunen Matti	57
6. Ruotoistenmäki Seppo	47
7. Rauha Aaro	46
8. Takala Markku	40

Pistooli:

1. Rönkä Saku	78
2. Ruotoistenmäki Seppo	70
3. Leskelä Saku	66
4. Rönkä Olavi	59
5. Rauha Aaro	57
6. Huttunen Matti	44
7. Siljander Kalervo	36
8. Pekkarinen Tapio	36
9. Takala Markku	27

Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piirinmestaruuskilpailut Haapajärvellä 13.-14.6.2020

Tulokset

Pienoispistooli

M 50	
1.korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	70+72+68 = 210
	71+54+71 = 196
406	
M 60	
1. alik. Rauli Häkkinä, Nivala	90+84+92 = 266
	85+84+86 = 255
521	
2. vääp. Mauno Harju, Haapajärvi	81+85+82 = 248
	88+88+87 = 263
511	
3. ylilt. Hannu Maunuksela, Kälviä	79+79+72 = 230
	75+65+83 = 223
453	
4. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	78+77+67 = 222
	76+72+77 = 225
447	
5. maj. Yrjö Muilu, Nivala	58+71+80 = 209
	62+62+78 = 202
411	
M 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	81+87+81 = 249
	78+79+86 = 243

Itselataava kivääri, kenttäammunta

M 50	
1. korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	34+6 =
40	
M 60	
1. vääp. Mauno Harju, Haapajärvi	89+47 = 136
2. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	86+35 = 121
3. kapt. Reijo Saviluoto, Nivala	94+23 = 117
4. maj. Yrjö Muilu, Nivala	67+16 = 83
Y 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	87+75 = 162
2. maj. Eino Mehtälä, Nivala	78+6 = 84

Sotilaspika-ammunta

492	
2. maj. Eino Mehtälä, Nivala	71+74+76 =
221	
	82+75+90 = 247
468	

Kivääri, kenttäammunta

M 50	
1. alik. Yrjö Uusivirta, Nivala	86+58 = 144
M 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	75+35 = 110

M 50	
1. korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	426
M 60	
1. alik. Rauli Häkkinä, Nivala	524
2. ylilt. Hannu Maunuksela, Kälviä	496
3. vääp. Mauno Harju, Haapajärvi	494
4. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	392
M 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	441
2. maj. Eino Mehtälä Nivala	351

Sotilaspika-ammunta

Itselataava kivääri, 10 ls

M 50	
1. korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	76
M 60	
1. vääp. Mauno Harju, Haapajärvi	89
2. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	85
3. kapt. Reijo Saviluoto, Nivala	77
4. maj. Yrjö Muilu, Nivala	53
Y 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	95
2. maj. Eino Mehtälä, Nivala	88

M 50	
1. korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	426
M 60	
1. alik. Rauli Häkkinä, Nivala	524
2. ylilt. Hannu Maunuksela, Kälviä	496
3. vääp. Mauno Harju, Haapajärvi	494
4. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	392
M 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	441
2. maj. Eino Mehtälä Nivala	351

Itselataava kivääri, kenttäammunta

Isopistooli

M 50	
1. korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	34+6 = 40
M 60	
1. vääp. Mauno Harju, Haapajärvi	89+47 = 136
2. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	86+35 = 121
3. kapt. Reijo Saviluoto, Nivala	94+23 = 117
4. maj. Yrjö Muilu, Nivala	67+16 = 83
Y 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	87+75 = 162
2. maj. Eino Mehtälä, Nivala	78+6 = 84

M 50	
1. korpr. Matti Huttunen, Pyhäjärvi	426
M 60	
1. alik. Rauli Häkkinä, Nivala	517
2. vääp. Mauno, Haapajärvi	481
3. ylilt. Hannu Maunuksela, Kälviä	479
4. stm. Olavi Rönkä, Pyhäjärvi	457
M 70	
1. ylilt. Martti Kauranen, Pyhäjärvi	438
2. maj. Eino Mehtälä, Nivala	421

Talavisottoo

PohPr/RAUK:n ampumaleiri 11.-26.11.1973 Sarriojärvellä. Pakkasta koko leirin ajan yli 30 astetta, lähtöpäivänä lauhtui -29:ään asteeseen.

Kuva: Jouko Liikanen

Elähän mittään, niin isänmaa halus meitä raukkilaisia Lappiin, pohjolan eäriin! No, sinnehän minunki piti lähteä. En ollu ennen käönä Kiuruvettä kauvempana, joten olhan se tämä reissu mahoton elämys. Sinne mäntiin, härkävau-nusta meijät purettiin Mi-sissä ja het tul holotna kun pakkasta tuppas olemmaan alle sääjetyn. Sarriolla mei-jän peällikkö Töllin Hemp-pa kanto meijän teltan

peälle toesen teltan ja sano, että elekee pojat ruveta pa-lelemmaan, kun isänmaalla on vara lämmittee. Omin lupineen lie tehny, mutta suojel meitä omiaan. Pantiin tulet kaminaan ja semmosten puuritolöetten peälle levitettiin telttat-pat-jat ja ruvettiin asumaan. Keittee turruutettiin kahvia ja paesteltiin lenkkimak-karata. Illalla Töllä ite tul kahtomaan poekiaan ja pel-loomaan sökkö. Se kaks telttoo peällekkäin ol usko-

mattoman lämmin asumus. No sittehän myö mäntiin Pesosen Uskon* kanssa kipinävahtiin kapiaisten punaseen tuppaan ja sehän heti huomasi, että hyvvee tenttua pullossa. Hyvvee? Minä en ollu kovin ihastu-nut sinisestä tentusta, mutta Usko nautti appelsiinime-hussa virvokkeet ja sammu hankeen. Poekain kanssa sulatettiin mies teltassa ja elähän mittään, se henkiin herätyään piti mahottomat uskonnolliset iltaseurat – se

hurmos mahtavalta imitaat-torilta ol peräsin lapsuuden kokemuksista – ja mihin-pähän tämä meijän soar-namies laetto sanomasa: polliisiin ja rajavartioston kanaville. Rassas ventti-seiskan peälle. Kielletty ol, mutta ei älytty ottaa ratiota poes! Pakkasta ol kolomenkym-menen yli, mutta nuoressa miehessä veri kiertää. Ammuttiin raskaalla heitti-mellä ja minä latasin niitä jäesiä rannaattia avokäsin

ja nahka irtos kämmenistä. Seäntö ol, että käsineitä ei soanna kääntee. No sehän mäni moaliin se meijän rökitys ja Töllä sano, että hänen laskuun sotkusta joka miehelle munkkikah-vit. Eikun kinttaat kätteen ja mantelinhelemaat heilu-maan! Annappas olla. Jo tul tietoo, että oltiin melekein tapettu peeästeen porukkata, kun joku niistä meijän monis-ta Määttäsistä* ol kahton-na sivusuunnan veärin ja

Kreiskyn Bruno* tiputtan-na lisäpanoksen rannaatis-ta hankeen. Eipähän siinä mittään, vihree Valametti vettee jurritti meitä telttoo kohti ja Töllä komenti, että ajoneuvosta nouse, ajo-neuvoon nouse, eikähän sitä matkoo ollu montakaa kymmentä kilometriä. Kah-vit jäe juomata. Ja munkit syömätä. Strenuorum virorum fidu-cia non in sinistra sed in dextra est.

Vanaha kapteeni
*(Nimet muutettu, toim. huom.)

Keski-Pohjanmaan Mapuolustajien piirin ry:n VUOSIKOKOUKSET

pidetään torstaina 22.10.2020 klo 19.00
Centrialla, Vierimaantie 7, 84100 Ylivieska
Vanhat piirit kokoontuvat klo 18.00

kevätkokous
syyskokous
Yhteinen piiri klo 19.00

kevätkokous
syyskokous

Käsitellään sääntömääräiset asiat sekä yhdistysten sääntömuutokset.
Kahvitarjoilu. Tervetuloa!

Nivalan Reserviupseerikerho ry:n SYYSKOKOUS

pidetään torstaina 19.11.2020 klo 19.00 Nivalan Osuuspankin kokoustilassa.

Käsitellään sääntömääräiset asiat. Eino Mehtälä kertoo viimeisten aselakien muutoksista ja niiden tulkinnoista.

Kokouksen jälkeen simulaattori- tai Noptel-ammuntaa.

Tervetuloa!

Nivalan Reserviupseerikerho ry:n hallitus

Kalajokilaakson Reserviupseerikerho ry:n ja Ylivieskan Reserviläiset ry:n VUOSIKOKOUKSET

(kevät- ja syys-)

pidetään tiistaina 13.10.2020 klo 19.00 Centrialla, Vierimaantie 7, 84100 YLIVIESKA

Hallitukset kokoontuvat klo 18.30.

Käsitellään sääntömääräiset asiat. Kahvitarjoilu.

Tervetuloa!

Hallitukset

Pohjanmaan Maanpuolustaja on

Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piiri ry:n,
Autojoukkojen Keski-Pohjanmaan Kilta ry:n,
Österbottens Försvargille - Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf:n,
Vaasan Maanpuolustusnaiset ry:n sekä Keski-Pohjanmaan Meripuolustajat ry:n yhdistysten tiedotus- ja jäsenlehti.

Talousasiat: Rauno Hauta-aho P. 040 581 7412
rauno.hauta-aho@sok.fi. **Paino:** Botnia-Print Oy, Kokkola

POHJANMAAN MAANPUOLUSTAJA

Päätoimittaja: Jouko Liikanen P. 044 558 2603
paatoimittaja@kpmaanpuolustajat.fi
www.kpmaanpuolustajat.fi

Aineistopäivät:

Talvisodan päättyminen 13.3.
Marskin syntymäpäivä..... 4.6.
Haminan rauha 1809 19.9.
Itsenäisyyspäivä 6.12.

OSOITTEENMUUTOKSET

RES: (09) 4056 2040
toimisto@reservilaisliitto.fi

RUL: (09) 4056 2054
toimisto@rul.fi

Autojoukkojen Kilta:

Ari Olli 050 375 4257
ari.am.oll@gmail.com

Vaasan Maanpuolustusnaiset:

Raija Koivisto 040 5186639
mpn.vaasa@gmail.com

Österbottens Försvargille:

Ilkka Virtanen 050 537 7909
ilkka.virtanen@uva.fi

K-P Meripuolustajat:

Jari Kivioja 050-5311463